

SZAKDOLGOZAT

Szemenovics Alexandra

gyógypedagógia szak

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus

2023

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
gyógypedagógia szak

AZ ÁLLATTAL-ASSZISZTÁLT INTERVENCIÓ HATÁSAI A MEGKÉRDEZETTEK KÖRÉBEN

Belső konzulens: Gelencsérné dr. Bakó Márta
egyetemi docens

Készítette: Szemenovics Alexandra
SA4B9R
nappali tagozat

Intézet/tanszék: Neveléstudományi Intézet Gyógypedagógiai Tanszék

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus

2023

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
1. Témaválasztás indoklása, problémafelvetés	3
2. Szakirodalmi feldolgozás: elméleti keret.....	4
2. 1. Az állattal-asszisztált intervenció története.....	4
2. 2. Az állattal-asszisztált intervenció hatása az emberekre.....	6
2. 3. Az állattal-asszisztált intervenció alkalmazásának területei.....	10
2. 4. Állattal-asszisztált intervenció a pedagógiában.....	12
2. 5. Kutatások bemutatása az állattal-asszisztált intervencióban.....	14
2. 6. Oktatás, továbbképzések.....	17
3. A kutatás bemutatása, eredmények, értékelés.....	18
3. 1. A kutatás előkészítése.....	18
3. 2. Célkitűzés, a kutatásom célja.....	19
3. 3. Kutatási kérdések, melyekre választ szeretnék kapni a kutatásom végére.....	19
3. 4. A kutatás módszertana és eszközei.....	20
3. 5. A kutatás eredményeinek ismertetése és azok elemzése.....	21
4. Kutatási kérdések megválaszolása.....	38
5. Összegzés.....	39
6. Irodalomjegyzék.....	41
7. Melléklet – kérdőív.....	44

Régóta úgy gondolom és a tanulmányaim megerősítettek abban, hogy az állatok számos emberi problémára gyógyír lehetnek, hiszen több ezer éve mellettünk élnek, hogy segítsenek minket. Immár több évtizede nem azért tartjuk az állatokat elsősorban, hogy „szolgáljanak” minket, hanem igazi társként, szinte családtagként tekintünk társállatainkra. Egy fedél alatt élünk velük, magunkkal visszük őket, amikor nyaralni megyünk, beszélünk hozzájuk. Számos tanulmányban elemezték az állatok jelenlétének, légzésszámra, szívverésre vonatkozó normalizáló, valamint a stresszmutatók csökkenését eredményező hatását. Az állatok jelenlétének pozitív hatásai a légzésszám és a szívverés normalizálásában, illetve a stressz csökkentésében is szerepet játszanak. (Babos 2013, 60)

Szakdolgozatomban részletesen bemutatok egy óvodás korú gyermekeknek szóló hathetes programot állat bevonásával. Számos kérdésre választ kaphatunk a kutatással kapcsolatban, amely bizonyíthatja a program hatékonyságát. Megtudhatjuk, hogy a gyermekek szívesen vettek-e részt a foglalkozásokon, megfigyelhető-e pozitív változás a gyermekeken, változott-e a viselkedésük, a későbbiekben alkalmazható-e a program alatt megszerzett tudás, illetve a szülők mennyire érzi eredményesnek a fejlesztést.

Tudjuk, hogy a mai rohanó világban a gyermekek gyakran szorongók. Bemutatásra kerül néhány módszer, melyekkel sikeresen csökkenthetjük, illetve akár meg is szüntethetjük a gyermekekben dülő szorongást, kiemelt figyelemmel az állatasszisztált tevékenység iránt.

A szakdolgozatom ezen részében a kutyás terápiával foglalkozom, melyen belül bemutatásra kerül egy vizsgálat a kutyák és a gyermekek közötti együttműködés eredményeivel kapcsolatban, illetve következtetések megállapítása a foglalkozást illetően.

Ha állat-asszisztált terápiáról beszélünk általában kutyára, vagy lóra gondolunk, hiszen ezek a legelterjedtebb állatok a foglalkozásokon és a köztudatban is ez a kép él. A szakemberek előszeretettel vonnak be a foglalkozásokba teknőst vagy akár aranyhörcsögöt is.

Nem csak gyerekeknek, de felnőtteknek, időseknek is szüksége az állattal-asszisztált intervencióra. Választ kapunk arra, hogy a felnőttek esetében is hasonló változásokra, pozitív előre lépésekre számíthatunk-e a foglalkozások alatt.

1. Témaválasztás indoklása, problémafelvetés

Az állatok mindig is nagyon közel álltak a szívemhez, egészen kiskoromtól kezdve szeretem őket. Amikor elég nagy lettem hozzá, lovagolni kezdtem. Ez a szerelem azóta tart. A lovak mellett mindig valamilyen megmagyarázhatatlan jó érzés fog el. Biztonságérzet, hogy tudom, mellettük soha nem lehet bajom. Tisztában vagyok vele, hogy „veszélyes” állatok, mert

leeshetek róluk, ha megijednek kárt tehetnek bennem, azonban ezek a dolgok meg sem fordulnak a fejemben, hiszen olyan régóta vagyok a közelükben, jól ismerem őket.

Néhány évvel ezelőtt volt egy kedvenc lovam, akinek a hátán nagyon sokat ültem. Egy idő után eljutottam vele odáig, hogy szinte alig kellett valamit csinálnom a hátán. A legkisebb utasításokra tudta, hogy mit várok tőle. Mintha olvasott volna a gondolataimban.

Azt gondolom, ha rám ilyen hatással vannak a lovak, az állatok, akkor másokra is lehetnek, dadogókra, autistákra és más sérültekre is. Nagyon jó érzés lehet gyógyepedagógusként, ha például egy nem beszélő gyermek egyszer csak elkezd beszélni az állathoz az állatasszisztált foglalkozás alatt. Ennél nagyobb visszaigazolás és siker azt gondolom, ebben a szakmában nincs. Ebbe szeretném magamat beleásni és gyakorlati példákat, tapasztalatokat látni és hallani a szakdolgozatom készítése folyamán.

Az egyetem elvégzése után szeretnék egy kutyával együtt dolgozni a gyerekekkel, hogy a lehető legmagasabb szintű és leghatékonyabb és fejlesztést nyújthassam. A későbbiekben ha lehetőségem lesz rá, szívesen végeznék lóval asszisztált aktivitást, terápiát. Ez már egy nehezebb, kötöttebb, költségesebb tevékenység, azonban bízom magamban és ha igazán elhatározom magam, akkor sikerülhet megvalósítani.

A szakemberek, akiknek nincs közvetlen kapcsolata az állattal-asszisztált intervencióval kapcsolatban gyakorta pesszimisták, mondván, hogy a gyermek több kezelésen, terápián, fejlesztésen vesz részt, így nem írható csak az állat számlájára a siker.

Kutatásomban azt vizsgálom, hogy milyen módon állnak a pedagógia bármely területén dolgozó szakemberek az állattal-asszisztált intervencióhoz és tapasztalatokat szereztek a témával kapcsolatban.

2. Szakirodalmi feldolgozás: elméleti keret

2. 1. Az állattal-asszisztált intervenció története

Az emberiség történetének kezdetéig visszanyúl az állatokkal való kapcsolat kialakítása és fenntartása. Az állatok képesek voltak az esetleges veszélyeket előre jelezni, ezért a viselkedésük megismerése és értelmezése rendkívül hasznosnak bizonyult az emberek életben maradása szempontjából. Ezen az elven haladva környezetükben élő nyugodt állatok azt jelezték, hogy nincs veszélyhelyzet, nem kell félni semmi féle veszélyeztetettségtől. Erre vezethető vissza, hogy egy nyugodt, kiegyensúlyozott állat látványa nyugtatóan hat a körülötte lévő emberekre is. Az ókori mítoszokat is körül lengik az állatokban való hit. Homérosz írta le,

hogy ha egy vak ember megérintett egy szent kutyát, visszakapta a látását (Bánszky és munkatársai 2012).

A XVIII. században a belgiumi Gheel-ben próbálkoztak először az állat és az ember kapcsolatát terápiás céllal használni és alkalmazni. Az állatok, akiknek gondoskodásra és törődésre volt szükségük, motiválták az embereket a mindennapi tevékenységeik elvégzésére. Az állat-asszisztált aktivitás hamar intézményesített formát öltött Angliában és a pszichiátriai betegeket kezelésére használt erős gyógyszereket felváltotta az állatokról való gondoskodás, melyre fokozott hangsúly került. A módszer csak egy századdal később terjedt el igazán Németországban, ahol terápiás központot hoztak létre epilepsziás betegek számára, ahol engedélyezett volt a háziállattartás és lovas terápia is működött. A világháborúkat követően is előszeretettel vetették be az állatokat a mentális egészség javítására a háborúban szörnyűségeket elszenvedő férfiak számára, illetve a sebesültek rehabilitációjában is szerepük volt az állatoknak, elterelve a betegek a figyelmét az átélt traumákról. Mind ezek után már nem volt kérdés, hogy az állatokkal való kapcsolat kihat az emberek és az egész család mentális egészségére, főként a gyerekekére. A kutyára ekkor ragadt rá a mondás, miszerint „a feltétel nélküli szeretet forrása”. (Topál 2013)

Érdekes történet a következő, melyet szintén dr. Topál József fejt ki. Boris Levinson XX. századi pszichiáter véletlen ismerte fel a módszer hatékonyságát egy terápiás alkalom során. Magával vitte a kutyáját a terápiás kezelésre, ahol egy szociális nehézségekkel küzdő fiúval dolgozott. Egészen a kutya megjelenéséig a gyermek nem volt hajlandó semmilyen kapcsolatot kialakítani Levinsonnal, de amikor a gyerek meglátta a kutyát, beszélni kezdett hozzá. Levinson úgy fogalmaz a könyvében (1969), hogy a kutya volt a kapocs közte és a gyermek között, mindketten a kutyához beszéltek és rajta keresztül értették meg egymást.

Levinson-t tartjuk az állat-asszisztált terápia bevezetőjének, aki először fedezte fel és vizsgálta az állatok jótékony hatását. Az állatokat a páciensekkel való raport kiépítésében használta, kezdetben zavart és árva gyerekek kezelése során. Ennek a felfedezésnek köszönhetően elkezdtek vizsgálni az ember-állat kapcsolatot és mára már sok helyen próbálják kiaknázni az állatok segítő, gyógyító hatását. (Babos 2013)

Dr. Topál József is említi az elmúlt évtizedek robbanásszerű elterjedését a módszerrel kapcsolatban, az Egyesült Államokban 20 ezer kutya képzett kutya dolgozik, Európában 5-6 ezerre tehetjük ezt a számot. Ezeket a kutyákat mozgásfejlesztésre, értelmileg-érzelmileg akadályozottak fejlesztésére, a pszichoterápiában és az idősellátásban is szívesen alkalmazzák. Egyre nagyobb problémává vált azonban, hogy az állatasszisztált terápia pontos, kézzel fogható

hatása ismeretlen. Nincs elegendő tudományosan bizonyított adat, amely elismerné a terápia tényleges hatékonyságát, esetlegesen a korlátait, hiányosságait. (Topál 2013, 14)

2. 2. Az állattal-asszisztált intervenció hatása az emberekre

Több szerző könyvében olvashatunk különféle elméleteket az állattal-asszisztált intervenció hatásairól. Teljes bizonyossággal kijelenthető, hogy az állat közelsége könnyíti a kommunikációt a terápia során. A kliensek gyakran az állatra vetítve könnyebben megnyílnak és kifejezik az érzelmeiket, gondolataikat, melyeket előtte nem mertek vagy nem tudtak megosztani másokkal. Az állat jelenléte csökkenti a kezdeti stresszt, amit a szokatlan, új helyzet, maga a terápia okoz a klienseknek. A környezeti tényezőknek – melyek ez esetben a segítő állatok – kiemelt fontosságuk van az ember fejlődésében. A pozitív énkép alakulását segítik elő az állatok, nagyban fejlesztik az önértékelést. Az állatok azonnal reagálnak egy adott viselkedésmintázatra, így nincs késleltetés a reakciókban. A szociális viselkedésről egyértelmű, azonnali választ kap a kliens. A normákhoz való alkalmazkodásban is segítséget nyújthat az állatokkal segített terápia. A különféle viselkedések, szerepek helyes alkalmazása, az állatokról való gondoskodás, óvó, tanító szerepek megtanulása. A kliens felelősségtudata fejlődik az ilyen alkalmak során, melyeket a későbbiekben az emberekkel való szociális kapcsolataiban is alkalmazni tud, hiszen az állat révén tapasztalt már hasonlót. Ezen a ponton fontos ismét megemlítenünk, hogy a szerzők felhívják a figyelmet arra, hogy nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű adat arról, hogy a pozitív változások az egyén viselkedését illetően az intervenció kontextusán kívül is működő képesek maradnak. Takács István kutatásában ennek ellentmondva állítja, hogy az általa vizsgált csoportban, a közösségben látványosan és hosszabb távon, hónapok múlva is kimutatható változások voltak megfigyelhetők a szociális interakciókban. Továbbá, az állat-asszisztált terápia kapcsán kiemelkedően fontos terület a speciális szükségletű egyének testi és lelki állapotának fejlesztése, javítása. (Takács, 2015)

Bánszky és munkatársai további szempontokra hívták fel a figyelmet az állatokkal való terápiás munkát illetően. Ez az interakció azért is szolgálhat megfelelő és hatékony terápiás alapként, mert az állatok már önmagukban is pozitív hatást gyakorolnak az állatkedvelő egyéneknek. Az ember-állat kapcsolat során javulhat az életminőség, különösen a fizikai és pszichológiai egészség. A szerzők szerint az állatok már önmagukban is csökkentik a magányérzetet és ún. katalizátorként segíti az emberek közötti társas kapcsolatok kialakítását, könnyebbek ismerkednek, nyitottabbá válnak és ők maguk is kedvesebbnek, megközelíthetőbbnek tűnhetnek más emberek szemében. Az állatok vonzzák a figyelmet és könnyen válnak beszédtemává. (Bánszky, 2012)

Az állatok megérik ha a körülöttük lévő emberek nincsenek jól, empátiát mutatnak az egyén felé és sugárzik belőlük a megértés a testbeszédük által. Nem különböztetik meg az embereket nem, kor vagy fogyatékoság szerint. Ezért különösen előnyös lenne a speciális szükségletű, sérült, fogyatékos, beteg vagy idős emberek ellátásában alkalmazni az állatasszisztált terápiát. Központi szerepet kaphatna az egyén saját élményei, illetve az állatokkal és más emberekkel való kapcsolat kialakítása, kapcsolattartás. Az állatok bevonásával az emberek fejlődését támogatnák elsősorban. Gyakran okoz problémát a kommunikáció, így a fejlesztésben ez hangsúlyos helyet foglal el, amiben az állat képes segítséget nyújtani. A gyermekek, különféle fogyatékosági típusok vagy az idősek esetén nehéz lehet szóra bírni őket. Ezt a gátat az állat jelenléte megtörheti, segít feloldani a gátlásokat és abban is, hogy meg tudják osztani a kliensek az elfojtott gondolatokat, élményeket. (Takács, 2015)

Az állatok képesek olyan társaságot nyújtani, amely csökkenti a magányérzetet. Az állat összekapcsolhatja az együtt dolgozó embereket, hiszen egy közös pont, amelyről beszélgethetnek. Új kapcsolatok kialakításában nyújt segítséget a közös téma, amely jelen esetben maga az állat jelenléte, szeretete. Az állattartó embereket pozitívan ítélik meg mások, így a kapcsolatteremtés is könnyebb lehet. Az állattartók egy összetartó csoportot alakíthatnak ki.

A légzésszám, a szívverés és a stresszmutatók csökkenésén kívül további pozitív eredményező hatására is felhívják a figyelmet a szakirodalmak. Állatok simogatásának hatására csökken az emberek vérnyomása, szívfrekvenciája, ami hosszú távon támogatja az egészségmegőrzést. Friedmann és munkatársai 36 gyerek vérnyomását vizsgálták teljesítményhelyzetben, amikor könyvből olvastak fel hangosan. Percenként mérték a gyerekek vérnyomását és minden gyereket megvizsgáltak egyszer kutya nélküli helyzetben, egyszer pedig kutyával. A gyerekek pulzusszáma alacsonyabb volt a kutya jelenlétében. (1983, Bergler 1988 In: Babos, 2013, 60)

Az állatok segítségével a légzésszám is normalizálható és a társállatok simogatásának nagyobb nyugtató ereje van, mint a pihenésnek. (Braun és mtsai 1984 In: Babos, 2013)

Kissé meglepő, bár nem hihetetlen tény, hogy egy állat csupán a jelenlétével képes csökkenteni az egyén által megélt stresszt, akár csak egy férj vagy feleség jelenléte. Allen és munkatársai kísérletében a vizsgált személy mellett a házastársa, egy barátja, majd a háziállata volt jelen. Az eredmények a házastárs és az állat jelenlétében voltak a legpozitívabbak, ekkor volt a legalacsonyabb a vizsgált stresszfaktor. Azt is kimutatták, hogy a fájdalomérzet is

csökken, kisebb fájdalomérzet volt megfigyelhető a háziállat jelenlétében, mint ha egy barátjukkal vagy egyedül lettek volna a vizsgált személyek. (1996 In: Babos 2013, 61)

Friedmann és munkatársai coronariabetegségből felépülő személyek 1 éves longitudinális követése során igazolták az állattartás és a cardiovascularis egészségi állapot közötti kapcsolat meglétét. Egy kisállat örökbefogadása után csökkenő tendenciát mutattak bizonyos egészségügyi betegségek, ilyen az ízületi fájdalom vagy a szénanátha. Vizsgálták a vérnyomást és a koleszterinszintet az állatot tartó és állatot nem tartó személyek esetében is. Az eredmény alacsonyabb értékeket mutatott az állattartók esetében, ami nincs összefüggéssel a vizsgált személyek életmódjával, legyen az táplálkozás, dohányzás. Akik tartanak állatot, nagy valószínűséggel többet sétálnak, aktívabb, fittebb és egészségesebb életet élnek. Akik viszont nem tartanak háziállatot, ezek a tevékenységek kimaradnak a mindennapjaikból, helyette gyakran lustálkodnak, a televíziót nézik vagy egyszerűen csak nem csinálnak semmit és egyedül vannak. A háziállattal való sétának több haszna van, ha a cardiovascularis mutatókat vizsgáljuk például idős emberek esetén. Idős emberek EKG-monitorozása során a szívfrekvencia-variabilitás, ami az alacsonyabb kardiális mortalitás jelzője, szignifikánsan magasabbnak bizonyult terápiás kutyával való séta közben, mint egyedül. (Zsoldos, Sánti, Zana 2014, 1550)

Egy állat odafigyelés és mindenféle tanítás nélkül is feltétlen elfogadást és odaadó szeretetet nyújt az egyénnek, amely hozzájárul a pszichés jóllétéhez. Erről szól a humanisztikus pszichológia, ez a pszichoterápia harmadik ága. Egy kutya akkor is ugyanúgy várja haza és szereti a gazdáját, ha bármilyen problémája van, rosszul teljesített, gazdag vagy szegény, a kutya feltétel nélkül, élete végéig szereti a gazdáját és hű társa marad egy életen át. Továbbá képes az érzelmek felismerésére és ennek megfelelően viselkedik az adott helyzetben, képes az együttérzésre. Amikor a gazdája bánatot érez, szomorúságot, a kutya megpróbálja megvigasztalni szeretetével, törődésével. Azoknak az embereknek, akiknek nincs társuk vagy kevés emberi kapcsolatuk van, különösen vigasztaló tud lenni egy állat társ jelenléte. (Babos 2013, 61)

Több tanulmány igazolta, hogy az állattartás és a depresszió között is kapcsolat van. Érzelmi egészség, kiegyensúlyozottság, optimizmus és kisebb mértékű nyugtalanság jellemzi az állattartókat. Segíti az önelfogadást, a családdal és a barátokkal való kapcsolatot minden embernél, de különösen a krónikus betegségben szenvedőket, legyen az stroke vagy daganatos megbetegedések, hiszen a megváltozott élethelyzet, a testkép önbizalomhiányos állapottal társulhat. A páciensek mellett a személyzet hangulatát is pozitív irányba terelhetik az állatok, motivációt nyerhetnek az állatok által, segít a kiégés elkerülésében és mind ezek mellett szorongást oldanak és feszültséget csökkentenek. (Zsoldos, Sánti, Zana 2014, 1550)

Az idősellátás sajátosságaival kapcsolatban említi Takács István Jackson könyvét a macskasegítő terápiák kapcsán. A macskák segítő szerepet tölthetnek be szociális otthonokban, ahol társállatként élhetnek együtt az idősekkel, háziállatként működve. Az idősek otthonosabban érezhetik magukat, csökken a magányérzetük és gondoskodhatnak is az állatokról. Wolfgang Schuhmayer egy tanyán alpakákat, kecskéket, macskákat és kutyákat alkalmaz segítőként, így kikerülve a gyógyszeres kezeléseket. Tapasztalata szerint a terápia során a kliensek legyőzik a szorongásukat, segíti az önértékelést, boldogságot okoz a pacienseknek és nem utolsósorban segít elhagyni a gyógyszereket. A szerző gondolata ezzel kapcsolatban, hogy Bőszénfán lehetne olyan terápiás központot létrehozni, ahol ép, beteg vagy fogyatékos gyermekek, felnőttek és idősek egyaránt gyógyító, rehabilitáló folyamatok segíthetnék a klienseket a vadállatok révén. (Takács, 2015)

A pszichés-, és fizikai jóllétben is szerepet kapnak az állatok, a spontán érzelm kifejezést serkentik. Ezt bizonyította be Perelle és Granville (1993) egy bentlakásos idősek otthonában állatasszisztált terápiás program keretein belül. A vizsgált idősek alapvetően nem különösen voltak mosolygósak, keveset beszéltek és csekély társas kapcsolattal rendelkeztek. A foglalkozások alatt többet mosolyogtak, mint előtte, az állat jelenléte nélkül. (Babos 2013, 61)

Folse és munkatársai depressziós egyetemistákat vizsgáltak állatasszisztált csoportterápiában. A résztvevők 7 héten keresztül hetente egyszeri terápiás foglalkozásban részesültek, majd ezt követően mérve szignifikánsan nagyobb változást mutattak depressziós tüneteik csökkenése szempontjából, mint a kontrollcsoport. Azokon a csoportterápiás foglalkozásokon, melybe nem vonták be az állatot, csupán csak jelen volt, nem volt megfigyelhető jelentős csökkenés a depressziót illetően. A tanulási-, és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeknek sokat jelenthet egy olyan társállat, aki nem ítélkezik felettük és a teljesítményüktől függetlenül szereti őket. Ezen problémák kiváltó oka vagy ráépülő problémája lehetnek az érzelmi zavarok, mely esetben szintén javulást idézhet elő egy saját kutya. (Babos 2013)

Az állatoknak szorongáscsökkentő hatásuk is van (Wells, 2009). A biofilia hipotézis kimondja, hogy a nyugodtságot mutató állatok az emberekre is nyugtató hatással bírnak, akár csak képen vagy a valóságban látják őket. (O'Haire, 2010). Lockwood vizsgálatában (1983) arra derült fény, hogy a vizsgált személyek boldogabbnak ítélték azokat a képeket, amelyeken állatok is szerepeltek, mint amelyeken nem. Mind ezek mellett az emberek figyelmét is könnyebben meg lehet ragadni, illetve fenntartani az állatok jelenlétével. Stresszes, feszült

állapotokban, helyzetekben a figyelmet könnyen elterelhetik, ezzel egy nyugodtabb, stresszmentesebb, relaxáltabb állapot alakítható ki az adott szituációban. (Babos 2013, 61)

Az állatok csökkentik az egyedüllét érzését és egyfajta kapcsolatteremtő-, és építő hatással is bírnak, kedves, barátságos természetüknél fogva. Emberek között véget nem érő téma tud lenni a háziállat, amely a szociális kapcsolatok kialakításában játszik szerepet. Ezt a hatást több kísérlet is vizsgálta. Ha a személy kutyával sétál több beszélgetésre, interakcióra van esély, mert bátrabban közelednek idegenek felé és fordítva úgyszintén. Egy kutyával sétáló embert hamarabb leszólítunk, például a kutyáról érdeklődve, mint aki egyedül sétál. Fogytékkal élő, kerekesszékes vagy siket személyek esetén a segítő kutya szintén szocializáló hatású, segít a társadalomba való beilleszkedésben és az izoláció elkerülésében. (Zsoldos, Sántori, Zana 2014, 1551)

Az embereknek sokkal könnyebb kapcsolatba lépniük egy állattal, mint egy másik emberrel. Az állatoknak nincsenek elvárásai, nem akar versengeni az emberrel, így nincs is kockázat a kapcsolatban. Ross és munkatársai (2009) egy olyan farmot vezetnek (Green Chimneys Alapítvány), ahol a bentlakó problémás gyerekek és a személyzet szinte önellátó gazdálkodást végez. A vizsgált érzelmi zavarokkal küzdő fiatalokról azt állapították meg, hogy az állatokkal létrejött kapcsolatot nem befolyásolták az esetlegesen elmaradt készségeik, illetve azok hiánya. Az állatokkal való kapcsolatteremtés a megszokott módon, problémamentesen kialakult azokkal a gyermekekkel is akik alacsonyabb IQ értékekkel rendelkeztek az átlagnál, vagy nehezebben alakítottak ki szociális kapcsolatot. Ugyanez igaz a mentálisan sérült vagy súlyos pszichiátriai betegek esetén is. Corson és munkatársai (1980, id. Bergler, 1988) pszichiátriai intézményekben használtak kutyákat ko-terapeutaként, ennek hatását esettanulmányokban ismertették. Ez amolyan utolsó mentsvárnak bizonyult, mert általában azokban az esetekben alkalmazták, amikor már minden mást kipróbáltak, de sikertelennek bizonyult. 50 beteg közül mindenkinél javulás volt megfigyelhető az önbecsülés, a függetlenség, a felelősség és a szociális interakciók tekintetében, kivéve három személyt, akik nem akartak részt venni az állattal való interakciókban. (Fine és Beck In: Babos 2013)

2. 3. Az állattal-asszisztált intervenció alkalmazásának területei

Az állattal-asszisztált intervenció emberre gyakorolt hatása számos területen alkalmazhatóvá teszi a módszert. A megfelelő képességekkel rendelkező, jól képzett terápiás kutya képes átérezni a hátrányokkal küzdő ember problémáit és kompenzálni tudja a hátrányokat, a másságot, melyekkel az egyén küzd. Számos megtörtént eset is bizonyítja ezt a tényt, melyről gyakran a fogyatékos emberek számolnak be. Nem csak fizikailag érzik magukat

boldogabbnak, hanem lelki egyensúlyuk fenntartását is nagyban elősegíti a terápia. Többek között vak gyerekek tájékozódási képességét lehet segíteni terápiás kutyák bevonásával. A halláskorlátozottak esetében az állat jelenléte önbizalommal ruházhatja fel az egyént, hiszen kapcsolatot teremthetnek más személyekkel a verbális kommunikáció eszközei nélkül is. Ez segítségükre lehet a társas kapcsolatok megteremtésében. Terápiás célra bármilyen szelíd állat alkalmas lehet, hogy az ember társa legyen és biztosítsa az állandóságot, a biztonságot. (Fenyvesiné, Gelencsérné 2015, 33)

Szót kell említenünk a pszichiátria, a geriátria és a gyermekgyógyászat területéről, mint az állattal-asszisztált intervenció alkalmazási területeiről. Az AAI a pszichiátriában való alkalmazásában, csoportterápia esetén a kommunikáció könnyebb, hatékonyabb és az állat segítségével ez tovább erősíthető. Skizofrén betegek kezelése során nagyobb fokú motiváció volt megfigyelhető, a szabadidejüket hasznosabban el tudták tölteni, illetve az önbecsülésük is javulni látszott. A skizofrén tünetek csökkentek a foglalkozások után. Idős betegeknél javulhatnak a kommunikációt érintő területek, az interperszonális kapcsolatok és a mobilitás is növelhető. Hospitalizált, pszichotikus és hangulatzavarral élő pszichiátriai betegeknél folyamatosan csökkentő tendenciát mutatott a szorongásfaktor. Más pszichiátriai betegségek esetén is pozitív változásokat figyeltek meg az állat-asszisztált terápiák hatására, például ADHD-s gyermekek vagy PTSD esetén. Az idősgyógyászatban kedvező irányba változott az egyének agressziószintje, javultak a kommunikációs képességek, gyakrabban mosolyogtak, mint a terápia előtt. Gyermekeknél a tanulás területén igencsak hasznos tud lenni egy terápiás kutya jelenléte, hatékonyabbá téve a tanulási folyamatot. A tanórán jelen lévő állat magára vonja a figyelmet, így jobban figyelnek az órán. A memória vizsgálatra irányuló feladatokban kevesebb pontatlan, helytelen válasz érkezett a kutya jelenlétében, mint kutya nélkül. Gyorsabb válasz érkezett a megkésett fejlődésű gyermekek esetén a motoros készségfejlesztő feladatok során. Tartósan leköthető a figyelem még azoknál a gyerekeknél is, akiknek problémájuk van ezzel a területtel, például hiperaktív fiatalok esetében. A figyelemmel kapcsolatban azt is megállapították, hogy szükség esetén az állat eltereli a figyelmet az esetleges fájdalomról. A kutyával vagy bármilyen állattal való játék során a gyermekek megnyugszanak, jól érzik magukat és kevésbé gondolnak a fájdalomra, ami lehet egy vérvétel esetén. A gyermekpszichiátriában a kutyás foglalkozások javították a gyermekek általános hangulatát, kedvét és a környezetre való odafigyelést. Autizmus spektrum zavarral élők esetén gyakoribbá és hosszabb időtartamúvá váltak a szociális interakciók a terápiás kutya jelenlétében. (Zsoldos, Sántori, Zana 2014, 1551)

2. 4. Állattal-asszisztált intervenció a pedagógiában

A pedagógiai fejlesztésben az állat-asszisztált terápiának számos lehetősége van és rengeteg területre kiterjeszthető. Babos Edit számára számos tanulmány bebizonyította, hogy rendkívül jól lehet dolgozni problémás gyermekekkel az állatok bevonásával. Az osztályteremben nyugodtabb a légkör és a viselkedési problémákkal küzdő gyermekek magatartása is mérséklődik az állat hatására. Mint azt már említettem, az állatok simogatása nyugtató hatású és oldja a stresszt, levezeti a felgyülemlett feszültséget. Az állatok által kapott feltétel nélküli szeretet, a pozitív visszacsatolás jó érzéseket ébreszt a gyermekben, csökken és akár teljesen meg is szűnik az agresszió. (Babos, 2013, 63)

Az érintés a legősibb élményünk a minket körülvevő világról. A csecsemő érzékszervei még nem elég fejlettek, de az érintésre már reagálnak. Ezt az igényt elégíti ki az állat, amikor megérintjük, ennek bizonyítottan egészségmegőrző szerepe van. Azok a gyermekek, akik állatok mellett nőnek fel nyitottabbak, könnyebben megértik egymást, a gesztusokat, erősítik az érzékenységet, önbizalmat, önbecsülést, türelmesebbek és kevésbé visszahúzódók. A gyermekek akik állatok mellett nőnek fel, később is igényelni fogják az állatokkal való interakciót és profitálnak belőle, hiszen rengeteget tanulnak tőlük. Az állatok hatnak a lélekre, gyógyítják a sebeket, a düh helyett pozitív irányba terelik az egyént a velük való törődés által. (Becker és Morton 2002 in: Halász, Szalai 2015, 56)

„Egy állat barátsága az egészség szigete az örület világában. Legyen kutya, macska, madár, hal vagy teknős, egy állat mindig őszinte barát marad, akivel nem kell versenyezni, akár jót, akár rosszat hoz az élet.” Boris M. Levinson sokatmondó, számomra kedves idézete rendkívül jól összefoglalva érzékelteti az állat és az ember közti kapcsolatot. Egy kutatás végére, melyben beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarokkal küzdő gyermekeket vizsgáltak kutyás terápia alkalmazásával, egyértelműen kijelenthető, hogy a részt vevő gyermekek pozitív változáson mentek keresztül mind a magatartásukat, mind a viselkedésüket illetően. Motiváltabbá váltak a tanulásra, kiegyensúlyozottabbak, magabiztosabbak lettek. A terápia csapatépítő hatással volt a tanulókra, akik eddig nem voltak hajlandók tanulni, ők is bekapcsolódtak az órákba a kutya hatására. A kutató munka eredménye, a szerzők véleménye szerint összességében elmondható, hogy a kutya nem csodaszer, de óriási segítség a gyermekek motiválására a tanulásban és a tanítóval való kapcsolatépítésben egyaránt. (Halász, Szalai 2015, 56)

A logopédiában is kiemelkedő szereppel bír a társállat jelenléte, személyiségfejlesztő hatásai miatt. A beszéd során megismerhetjük a beszélő személyiségét, hiszen utal az ember belső tulajdonságaira, temperamentumára és a jellemére egyaránt. Ha valamilyen hiba,

„rendellenesség” áll fenn a beszéd során, az a személyiségre is kihat, nem csak a kivitelezésben okoz problémát. Ezek a kóros elváltozások hatnak a személyiség jegyeire, beépülnek és súlyos deformitást okoznak. Ezek mértékétől függően a kommunikációs lehetőségek nehezítettek, kihatással van az olvasás-írás tanulására, a szociális kapcsolatok mennyiségére, minőségére és a személyiségfejlődésben is zavarokat okozhat. (Subosits, 2002, 85).

A beszéd az emberi érintkezés egyik fő eszköze, így amennyiben valamilyen elváltozás tapasztalható benne, az hatással lehet a társas kapcsolatok alakulására is. Az énkép formálásában a kommunikáció is nagy szerepet játszik, hiszen az énkép több mint a magunkról kialakított vélekedés. Az énrre vonatkozó tudás többnyire nem belülről fakad, hanem saját viselkedésünk megfigyelése és értelmezése által, valamint a mások által rólunk alkotott gondolatokból, vélekedésekből, megítélésekből. Egy logopédusnak fontos, sőt egyik fő feladata a beszédfejlesztés során a személyiség fejlesztése, annak előtérbe helyezése. A szakembernek mindenképpen figyelnie kell arra is, hogy a kiválasztott módszert a megfelelő módon, a helyes pszichikai közegbe építse be, miközben az egyént egészében tartja szem előtt, nem csupán magára a beszédhibára koncentrálva. Az egyén jóléte szempontjából különösen fontos a feltétlen elfogadás és a feltételek nélküli szeretet megtapasztalása. A kutya ezt alapvető készségei miatt, tanítás vagy odafigyelés nélkül is meg tudja adni. Mindemellett a kutya képes az emberi érzelmeket felismerni és ennek megfelelően viselkedni, együtt érezni. A pszichés jóllétben nagyon fontos a spontán érzelm kifejezésének lehetőségeinek megléte, melyet az állatok jelenléte (extrém esetektől eltekintve) mindig erősen serkent. A gyermek sok szociális szabályt tanul meg a kutyával való interakció során. Többek között elsajátítja, hogy hogyan is lehet kapcsolatba lépni valakivel vagy, hogy hogyan kell odafigyelni a másik jelzéseire. Fontos, hogy a kutya mindig ad lehetőséget a korrekcióra, nem sértődik meg, könnyű kiengesztelni vagy figyelmét újra felkelteni. Mindemellett a kutya irányába mutatott érzelmek nyitottabb kifejezése, az állathoz való gyengédebb viszonyulás mindenképpen pozitív hatással van a társakkal való interakciókra is. Mint minden terápia esetében a dadogás kezelése során is az elsődleges cél a változás előidézése. A kutyás terápia alkalmazása elsősorban a személyiség egészséges fejlődését, pozitív irányú befolyásolását segíti, így a lelki egészség megőrzését helyezi előtérbe. A kutyás terápia legnagyobb ereje az állat motiváló hatása, valamint pusztán a jelenlétéből adódó személyiségfejlesztő hatásában rejlik. A gyermek az állattal való kapcsolat során növekvő önbecsüléshez, önbizalomhoz jut. Mindez pozitív irányú személyiségváltozást eredményez, amely közvetett módon hatással lehet dadogásának csökkenéséhez, megszűnéséhez, így a gyermek még bátrabbá, még kommunikatívabbá válik, ami pedig újabb és újabb személyiségfejlődéshez vezet. (Kaczur, Takács 2014)

2. 5. Kutatások bemutatása az állattal-asszisztált intervencióban

Jánosi Eszter és Molnár Marcell azt vizsgálták, hogy különböző állatfajok milyen hatással vannak a gyerekekre az állat-asszisztált foglalkozások során.

Egy állati társ jelenléte az osztályteremben, vagy az iskolaudvaron nagyon sokat segíthet abban, hogy az őket ért hatásokat feldolgozhassák, megnyugodhassanak, csökkenjen bennük a stressz és megélhessenek olyan érzelmeket is, amelyekre egyébként az iskolában nem lenne lehetőségük. A kutatóknak azzal kellett szembesülnie, hogy a vizsgálatban részt vevő gyermekek nem ismerik az alapvető viselkedési normákat, nem tisztelik a felnőtteket, a pedagógusaikat. Szociális hátrányokkal küzdenek, problémás családi háttérrel rendelkeznek, gyakori a tanulási nehézség és nem motiváltak a tanulásra. Láthatjuk, hogy a kutatóknak milyen nehéz dolga volt, hiszen egy rendkívül nehéz, rossz magatartású, gyenge képességekkel rendelkező csoportról beszélhetünk. A csoport két osztályból tevődik össze, harmadikosok és negyedikesek vegyesen. A csoportban SNI-s tanuló nincs, a BTM-es tanulók száma 3 fő. A negyedikes tanulók rendkívül értelmesek, szókincsük koruknál fejlettebb, kiválóan fejezik ki magukat verbálisan. Szociális helyzetük kivétel nélkül jónak mondható. A harmadikos tanulók között igen nagy eltérések vannak. Egy részük értelmes, de vannak köztük olyanok, akik nagyon komoly tanulási problémákkal küzdenek. Kiemelkedően jó képességű tanuló nincs köztük. Többen rendkívül rossz szociális körülmények közül jönnek, nagy részük elvált szülők gyermeke. Közülük többen rossz anyagi körülmények között élnek. (Jánosi, Molnár 2014)

A gyermekek fegyelmezetlenek, gyakoriak a konfliktusos helyzetek, az agresszió, rosszindulatúak, kinevetik a másikat. Többek szocializációja hiányos, alapvető társadalmi szabályokat sem tartanak be. Az egyik BTM-es tanuló folyamatos beszéddel zavarja az órát, tanulási és koncentrációs nehézségekkel küzd. A másik hasonlóan problémás gyermek koraszülött volt és az idegrendszere fejletlen, szemei nincsenek összhangban egymással és a kezével sem. Tanulása nehézkes, a családi körülmények rendezetlenek. Összességében véve az egész csoport viselkedését meghatározza ez a pár rendkívül problémás gyermek. A többiek sem mentesek bizonyos magatartási zavaroktól, de a felsoroltak a legproblémásabbak, néha kezelhetetlenek. (Jánosi, Molnár 2014)

Jánosi Eszter és Molnár Marcell A különböző állatfajok hatásának vizsgálata állattal-asszisztált pedagógiai foglalkozásokon című kutatásának eredménye összességében arra enged következtetni, hogy az állatok jelenléte mindenképpen pozitívan hat a csoportra, függetlenül az állatfajtól. Ugyanakkor az is igaz, hogy minden faj más miatt állhat közel a gyermekekhez, nem lehet őket összehasonlítani és minden állattól valami mást tanulhattak, illetve tapasztalhattak meg a vizsgálat során. A gyermekek magatartását illetően pozitív változások voltak

tapasztalható, erősödött az összetartozás a csoportban, elfogadóbbak lettek egymással és az agresszió teljesen megszűnt. Továbbá, az állatok motiváló hatása sem elhanyagolható szempont, hiszen egyszerűbben és gyorsabban ment a tanulás, a házi feladat készítése, ha jutalomként foglalkozhattak az állatokkal. Végül, de nem utolsó sorban megemlítendő a nevelőkkel való kapcsolat javulása. A gyermekek közlékenyebbé váltak, könnyebben elmondták, ha problémájuk volt vagy valami bántotta őket, így egy bensőségebb kapcsolatot sikerült kialakítani a csoport és a pedagógusok között. (Jánosi, Molnár 2014)

Takács István az Állatasszisztált tevékenység és gyógyító pedagógia című tanulmányában Albert Schweitzer humanista elmékedését említi, mely így szól: „Azoknak, akiknek megadatott a személyes és független szolgálat lehetősége, szerencsájükből alázatot kell meríteniök.” Ez a szerencse éri azt a gyógypedagógust, aki terápiás állatokkal, speciális szükségletű embereket támogathat útkereséseik során. Egyszerre szolgálhat embert-állatot, s tapasztalhatja meg, milyen nagyszerű a világunk. Számos publikáció és gyakorlat ismert állatasszisztált eljárásokról. Takács István is egyetért azzal a ténnyel, hogy ezek hatásmechanizmusai kevésbé kimunkáltak, tudományos értelemben többnyire nem argumentáltak. A Kaposvári Egyetem abban az értelemben kiváló helyzetben van, hogy képzési-kutatási területei alapján igen széles spektrumban, interdiszciplináris megközelítésben képes e kérdéskört vizsgálat tárgyává tenni. (Takács, 2015)

Takács István és munkatársai Törökbálinton és Érden végeztek egy kutatássorozatot, mely a továbbiakban kerül bemutatásra. A kutatásban három megfigyelési szempont kapott hangsúlyt, a fejlesztésben részt vevő gyermek, kiemelt figyelmet fordítva az akusztikus és a vizuális memóriára, a fejlesztést végző pedagógus, illetve a fejlesztésben részt vevő állatokat, melyek ezen esetben nyulak voltak. A tapasztalatok megegyeznek az előzőekben ismertetett kutatási eredményekkel, miszerint a gyermekeknek biztonságérzetet, nyugalmat ad a nyúl jelenléte és kellő motivációval is felruhazza őket. A kutatási folyamatról s abban a nyulakkal kialakult kapcsolataikról a fejlesztéseket végző pedagógusok is úgy nyilatkoztak, hogy az állat jelenléte, együttműködése jótékonyan befolyásolta az óvodai, illetve iskolai csoportok tagjainak együttműködési készségét, tanulásra való ráhangolódását, teljesítményét, pszichés állapotát. (Takács, 2015)

A gyógypedagógus-képzés kaposvári arculatának – szerencsés esetben belátható időn belül – az állatokkal segített (gyógy)pedagógiai, terápiás ellátás lesz az egyik fontos jellemzője. A szerző szerint sokan annyira komolyan gondolják az állatok segítő hatását, hogy egyes kórképek esetén szinte kötelezőnek kellene lennie az állatok bevonásának a fejlesztésbe. Ilyen esetek például az autizmus spektrumzavar, az Alzheimer-kór, de szinte az összes

fogyatékosági típus ide sorolható. Ide sorolható, illetve fontos az időskori ellátást támogató, egészségmegőrző szerepet betöltő, a magány érzetét csökkentő kapcsolat egy társállattal. Az életkor előrehaladtával az idős ember egyre több veszteséget könyvelhet el magának: a munkájával kapcsolatos veszteség, a volt munkatársaival való kapcsolatainak lazulása, családtagjainak elvesztése, esetleges lakóhelyváltozások, krónikus egészségi problémák megjelenése az életében, szomatikus és pszichés funkcióinak, terhelhetőségének többnyire visszafordíthatatlan hanyatlása. (Takács, 2015)

Az állattal-asszisztált intervenció nem csak a pedagógiában, hanem az életvégi ellátásban is alkalmazható eljárás. A következő bemutatott kutatás középpontjában a terápiás kutyák állnak. A kutatók az állattal-asszisztált intervenció vonatkozásában a palliatív ellátásban alkalmazott lehetőségeket, a betegekre, a hozzátartozókra, illetve az egészségügyi, szakmai munkacsoportra gyakorolt hatásokat is vizsgálták. A vizsgálatot a Magyar Hospice Alapítvány Kenyeres utcai intézményében, a Tábita Gyermekhospice Házban és a Dél-Pesti Centrumkórház hospice részlegén végezték a kutatók 2016 és 2019 között. (Pethe, Tuza, Zana 2019)

A kutatók hipotézise az volt, hogy az állattal-asszisztált intervenció, az állattal való együttműködés segít a betegeknél betegségük elfogadásában és szorongásuk csökkentésében. Könnyebbé teszi a szakmai team és a beteg közti kapcsolatot. A vizsgálat során a kutatók két terápiás kutyával dolgoztak együtt. Az intervenciók tematikája hasonló volt, de minden alkalommal igazodott a betegek igényeihez. A foglalkozások bemutatkozással, a betegek üdvözlésével kezdődtek. A szakemberek bemutatták a kutyákat és a betegek beleegyezését kérték az intervencióhoz. A beleegyezést követően lehetősége volt a betegeknél kapcsolatba lépni a terápiás kutyával és a felvezetőjével egyaránt. Eközben folyamatos kommunikáció és kapcsolatépítés zajlott. Az intervenció végéhez érve megtörtént az újabb találkozás megbeszélése, majd az elköszönés. (Pethe, Tuza, Zana 2019)

10 nő és 9 férfi páciens vett részt a vizsgálatban. Az életkort illetően hiányos a kép, mert a kutatóknál nem állt módjában a betegek személyes dokumentációjába tekinteni. Valószínűsíthető, hogy gyermekek esetén a korosztály 10-19 év közötti volt, felnőttek esetén 80-89 éves korosztály volt jellemző az állattal-asszisztált intervenció alkalmazása során. A foglalkozások időtartama 20-50 perc, a betegek állapotához és igényeihez alkalmazkodva. (Pethe, Tuza, Zana 2019)

A kutatók arról számoltak be, hogy a betegek hozzátartozói és az intézményekben dolgozó orvosok, nővérek, gyógytornászok, önkéntesek is megkedvelték az állatokat. Amikor

lehetőség adódott rá, ők is megsimogatták, megpuszították az állatokat, mert feltöltötte őket és energiát adott a nap elkövetkezendő részére. (Pethe, Tuza, Zana 2019)

A vizsgálat során tapasztalt hatások, melyeket a kutatók tapasztaltak a hospice házakban eltöltött idő alatt a következők voltak. A beteg egye jobban megnyílt a foglalkozás alatt és növekedett a verbális közlések száma az addigi mimikai kommunikáció helyett. A páciens igényelte a kapcsolatot az állattal, nyújtotta a kezét az állat felé, hogy megszagolhassa a kezét, majd a beteg megsimogathassa. Mozgáskorlátozott beteg esetén a kutya jelenlétében nagyobb aktivitást mutatott a kutya jelenlétében. Mosolygott és simogatásra emelte a karját. Erősödött a beteg önbizalma, annak hatására, hogy a kutya némi jutalomfalatért cserébe teljesítette utasításait. A beteg hadaró beszéde csökkent, ezzel együtt a feszültség-és szorongásoldást is hatékonyabbá tette az állattal-asszisztált intervenció. Az öröm újra jelen volt a betegek mindennapjaiban és nem csak akkor, amikor látták a kutyát és foglalkozáson vettek részt, hanem az utána lévő időben is. Várták a kutyát és szerették, amikor találkoztak vele. Egy időre pozitív érzelmi töltetet adott a betegeknek. (Pethe, Tuza, Zana 2019)

2. 6. Oktatás, továbbképzések

A Kaposvári Egyetem hallgatói rendszeresen megfogalmazzák, hogy fontosnak tartják az állatok segítségét a gyógypedagógiában. Jobb emberré válunk általuk és a társaságukban sosem telnek el unalmasan a napok. Ugyanakkor felelősséget kell vállalni értük, nem tehetjük őket félre, ha épp nincs kedvünk sétálni menni. Mindez nem jelent gondot, hiszen amit tőlük kapunk cserébe, az felbecsülhetetlen ajándék. A kutyák egy személyben a legjobb barátaink, a lelki társunk, a pszichológusunk, az edzőnk és még sorolhatnánk. Az életünk minden percét megosztjuk velünk, talán létezni sem tudnánk nélkülük. Jobb kedvre derítenek, megnevettetnek és feltétel nélkül szeretnek minket, embereket. Úgy fogad el, ahogy vagyunk, kihúz a depresszióból és elűzi a stresszt.

A kaposvári gyógypedagógus hallgatók oktatásában bővült az oktatási terület és néhány éve az állat-asszisztált aktivitás területén is alapozó ismeretekre tehetnek szert. Ezek az állattudományi ismeretek felkeltik a hallgatók érdeklődését és új ismereteket szerezhetnek az állatokkal való együttműködés kapcsán. Ilyen kurzusok például a lovas alapismeretek és a társállat alapismeretek, melyeket három féléven keresztül hallgathatják le a gyógypedagógus hallgatók, ezzel bővítve tudásukat. Ezen kurzusok célja, hogy érdeklődést keltsenek és olyan ismereteket adjanak a leendő gyógypedagógusoknak, amelyekkel akár elindulhatnak az állatasszisztált ellátások útján, akár a későbbiek során maguk is ebben az ágazatban helyezkedhessenek el. A lovas alapismeretek, az elméleti mellett gyakorlati tudáshoz is juttatja

a hallgatókat, így a gyógypedagógus szakmájuk mellett akár lovas terapeutává is válhatnak. A társállat kurzus is hasonló elképzelés mentén jött létre, miszerint a hallgatóknak több „eszköz” is lehet a kezében és felismerjék, hogy az állatok rendkívül jól kiegészíthetik a fejlesztéseket, terápiákat, segítséget nyújtva a speciális szükségletű egyéneknek. (Takács, 2015)

A szakirányú továbbképzések célja olyan szakemberek képzése, akik az kiképzett állatokkal együtt dolgozva kiegészíthetik pedagógiai, gyógypedagógiai alapképzettségüket. A képzés résztvevői megismerik a kevésbé elterjedt módszereket az állattal-asszisztált aktivitás tevékenységében, legyen az pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai vagy pszichoterápiás ismeret. Alapismereteiket kiegészítve megtanulják, hogyan egészsítsék azokat ki a társállatok bevonásával a munkájukba. Megismerik az állatok fentebb taglalt pozitív, jótékony hatását az emberi szervezetre. Elsajátítják a módszertani lépéseket, melyek elengedhetetlenek az állattal végzett tevékenységek alkalmazása során. Mind ezek mellett az állatok viselkedését és gondolkodását tanulmányozzák, megismerkedtek a zoopedagógiával, bővítik a hallgatók állattartási ismereteit. A továbbképzés felvételének a feltétele: oklevél a gyógypedagógia, a konduktív pedagógia területén, idegen nyelv ismerete a külföldi szakirodalmak tanuláshoz. Fontos az állatok alapszintű ismerete, a hobbiállatok, társállatok, azok igénye, gondozásuk alapszabályai. Előnyt jelent, ha a hallgató saját kutyával tud részt venni a foglalkozásokon, amely rendelkezik engedelmességi vizsgával és megfelel a terápiás ellátás szükségleteinek. Nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható, emberbarát és elfogadja az idegeneket. A képzés 4 félévet ölel fel. (Takács 2015)

3. A kutatás bemutatása, eredmények, értékelés

3. 1. A kutatás előkészítése

A kutatásom tárgya: a szülők, a pedagógusok és más szakemberek benyomásai, véleményei, tapasztalatai az állattal-asszisztált intervenció hatásairól. Bizonyára mindenkinek vannak saját élményei az állatokkal kapcsolatban, akár gyermekkorából, akár felnőttkorából, ami lehet pozitív vagy negatív tapasztalat. Ezek az események gyakran egy életre meghatározzák az állatokhoz való viszonyunkat. Vagy nagyon szeretjük őket, vagy nem különösebben, de kénytelenek vagyunk elviselni őket. Ez lehet valamilyen trauma következménye is, amivel még mi magunk sem vagyunk tisztában, ami elrejtve ott bujkál a tudatalattinkban.

Fel tudjuk oldani a traumát, ha felismerjük és segítséget kérünk. Az állatok rengeteg szeretetet adnak nekünk, cserébe a mi szeretetünkért és odaadásunkért. Szakdolgozatomban

hangsúlyozom az állatok pedagógiai, gyógypedagógiai alkalmazásának hatékonyságát, de kitérek a pszichés és a magatartási tényezőkre is.

3. 2. Célkitűzés, a kutatásom célja

Az állattal-asszisztált intervencióhoz sokan szkeptikusan állnak hozzá, a tudományos elemzés lassú ütemben halad az ember és az állat kapcsolatának ügyében. Szeretném megvizsgálni azoknak az embereknek a véleményét, tapasztalatait a témával kapcsolatban, akik részt vettek bármilyen állattal-asszisztált intervencióban. Fejlesztésre szoruló gyermekek szülei, állattal-asszisztált intervencióval foglalkozó, vagy olyan pedagógusok, gyógypedagógusok, akik közelebbi betekintést nyertek az állatasszisztált intervencióba, illetve más szakemberek, például a palliatív ellátásban dolgozók benyomásait szeretném kutatni. Kutatásom szempontjából fontosnak tartom megtudni, hogy milyen eredményekről számolnak be az érintett személyek. Érdekelnek a pozitív és a negatív beszámolók is.

Kutatásom a megkérdezettek körében megmutatja az állattal-asszisztált intervenció eredményességét vagy annak hiányát, legyen az az egészségügyi állapot, magatartás, hangulat vagy a társas kapcsolatok területén. Szívesen veszem a saját élményeket, beszámolókat, melyeket a válaszadók megosztanak velem a kérdőív kapcsán. Ezek az információk előre lendítik a kutatás végkifejletét és pontosabb képet kaphatok arról, hogy hogyan vélekednek a (gyógy)pedagógiában tevékenykedő pedagógusok, gyógypedagógusok és a fejlesztésre járó gyermekek szülei.

3. 3. Kutatási kérdések, melyekre választ szeretnék kapni a kutatásom végére:

- Milyen hatással van a háziállat jelenléte a válaszadókra?
- Mit tapasztaltak a válaszadók foglalkozás hatékonyságával kapcsolatban az állattal-asszisztált intervenciót illetően?
- Milyen élményeik voltak az állattal-asszisztált intervencióval kapcsolatban?
- Mit gondolnak a válaszadók, mindenki számára megfelelő lehet állattal-asszisztált intervenciót alkalmazni?
- Hogyan állnak a szülők az állattal-asszisztált intervencióhoz a gyermekükkel kapcsolatban?

3. 4. A kutatás módszertana és eszközei

A kutatásom egy kérdőíves, írásos, elektronikus formában elkészített felmérés, melyből releváns információkhoz juthatok a fentebb taglalt kutatási programon céljához. A kérdőívem kvantitatív kutatás, leíró matematikai elemzéssel. Alkalmazásával a kérdéseim által alátámasztásra, illetve cáfolatra kerülhetnek a megállapításaim, felvetéseim az állatasszisztált intervencióval kapcsolatban.

Ezzel a módszerrel széles körben feltárhatom a szükséges adatokat és nagy információmennyiséghez juthatok. További előnye, hogy nem csak a közelemben lévő intézményekben dolgozó szakemberek véleményét és tapasztalatait ismerhetem meg az állatasszisztált intervencióval kapcsolatban, hanem az ország számos más pontjáról is információt gyűjthetek.

A kérdőív által megválaszolt kérdések alapján a megkérdezettek körére vonatkozó következtetéseket vonhatok le a témával kapcsolatban. A feldolgozás egyszerű és gyors, könnyen átlátható eredményekre számítok. A kérdőívem 19 kérdésből állt és igyekeztem úgy összeállítani, hogy minél mélyebben és pontosabban megismerjem a kitöltők nézőpontját.

Kutatásomban egy célzott csoport, illetve csoportok véleményére voltam kíváncsi, mely koronként és nemeként eltérő lehet.

Kérdőívemre 37 válasz érkezett. A legtöbb válaszadó 40-49 év közötti. A lakhelyenkénti válaszok megoszlának, az ország közel összes régiójából voltak kitöltők.

A válaszadók a kitöltés közben csak a kérdéseket látták. Az eredményeket, illetve az összesítést csak én láttam. A kérdőívemet nem a szokásos online felületeken, a közösségi médiában tettem közzé, mert úgy gondoltam, hogy így csak az ismerősem, illetve a közelemben élők állaspontját ismerhetném meg.

Minden régióban néhány gyógypedagógiai intézményt felkerestem, ahova elektronikus formában írtam levelet. Levelemben arra kértem az intézmények vezetőit, hogy legyenek szívesek továbbítani kérdőívemet az alkalmazottaknak, gyermekek szüleinek, akikkel kapcsolatban állnak és segítsék munkámat a kitöltésükkel.

Válasz egy helyről sem érkezett, de örömmel láttam a kérdőív online felületén, hogy a kitöltők száma napról-napra növekszik.

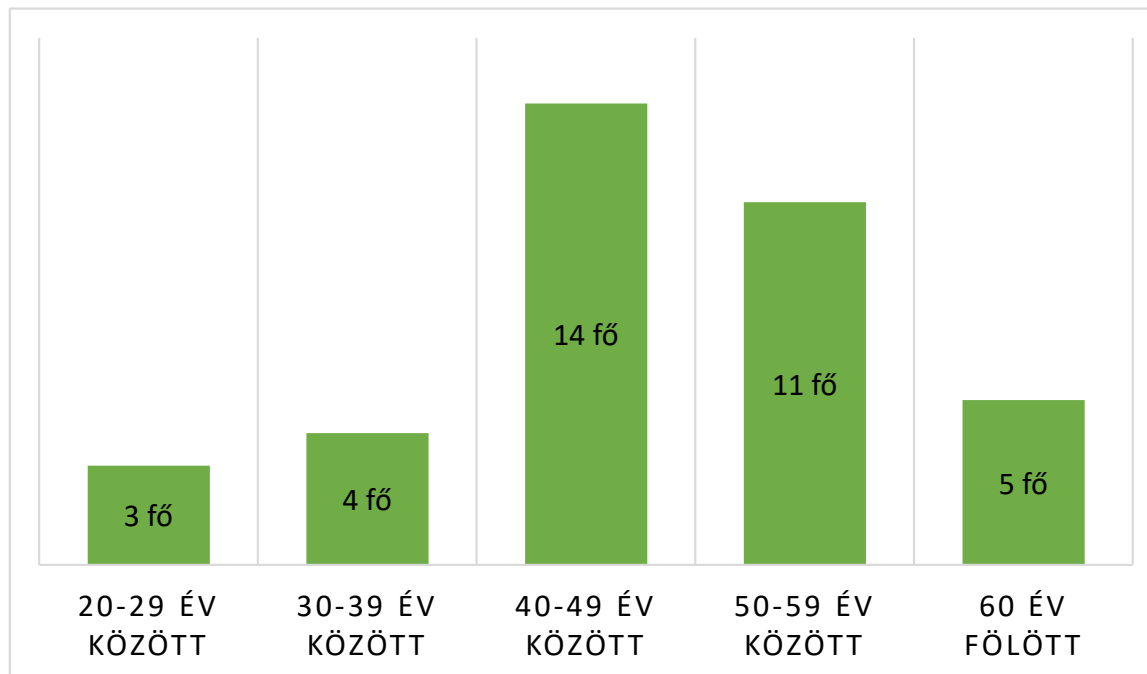
Kérdőívemben törekedtem arra, hogy egyszerű és könnyen értelmezhető kérdéseket tegyek fel a félreértések elkerülése végett. Szakszavakat előszeretettel alkalmaztam, ez nem okozott problémát, a kitöltők tisztában voltak a szavak jelentésével, hiszen egyfajta zárt csoport révén érintettek a témában.

Kérdőívemben főként a feleletválasztós kérdéseket alkalmaztam, de használtam a feleletválasztós rácsot is, melyben 1-5-ig terjedő skálán kellett a válaszadónak értékelnie, hogy mennyire érzi igaznak, milyen mértékben tapasztalta a megadott állításokat. Néhány olyan kérdést is tettem fel, melyben rövid szöveges válasz formájában kellett válaszolni.

3. 5. A kutatás eredményeinek ismertetése és azok elemzése

Az első néhány kérdésben a válaszadók általános adataira voltam kíváncsi. A nemek megoszlását illetően a nők voltak döntő többségben. Ez nem meglepő, hasonló eredményre számítottam, hiszen a pedagógia területén gyakorta vannak többségben a gyengébb nem képviselői. Kitekintésként megemlíteném, hogy ennek kapcsán milyen gondolatok ébredtek fel bennem. Az 1800-as években még középiskolába se járhattak nők, nemhogy diplomát szerezhessenek. Csak a század végén engedélyezték, hogy a hölgyek egyetemre járhassanak. Elégge meglepő, hogy ilyen rövid idő alatt teljesen átfordult az arány és a férfiak háttérbe szorultak a pedagógia területén.

Az általános információk kapcsán érdekelt a kitöltők életkora, melyre mindenképpen szerettem volna kitérni.

1. ábra: Életkor szerinti megoszlás

Forrás: saját szerkesztés

Kíváncsi voltam az eredményre, hiszen manapság egyre többször hallani, hogy a pedagógus társadalom kiöregedőben van és hamarosan nem lesz, aki tanítson, ha az idősebbek nyugdíjba mennek. A jelenlegi helyzet, hogy a pillanatnyilag munkában álló pedagógusok több, mint fele 50 évnél idősebb és jelentős részük 60 év feletti. Önmagában ezzel nem is lenne gond, viszont a probléma az, hogy kevés fiatal választja ezt a pályát, így nincs elég utánpótlás a nyugdíjba vonulók helyett.

Az kutatásomban szereplő életkor szerinti megoszlásra vonatkozó kérdésem ezt részben alátámasztja. A 40-49 év közötti válaszadók voltak a legtöbben, de nem sokkal maradt mögöttük az 50-59 év közötti korosztály. Legkevesebben a 20-29 év közöttiek, vagyis a pályakezdők töltötték ki a kérdőívet. Ez tovább erősíti a fent említett megállapítások valóság alapját.

Mind ezek ellenére, amennyiben merőben más eredményt kaptam volna az életkor megoszlását illetően, nem lenne releváns erre alapozni, hiszen nincs rá befolyásom, hogy kik töltötték ki a kérdőívet.

Ezek után azt vizsgáltam, hogy a válaszadók milyen településeken, illetve milyen régiókban élnek. Úgy gondoltam, hogy a nagyvárosokban élő lakosok nagyobb létszámban vannak jelen a kitöltők között és legkevesebben a faluban, illetve a községben élők. Azért gondoltam ezt, mert a nagyobb városokban több lehetősége van a pedagógusoknak különféle intézményekben elhelyezkedni és munkát vállalni. Kiváltképp, ha gyógypedagógiai intézményről van szó. A kisebb városból, faluból való bejárás körülményes és gondot okozhat, így az előzetes véleményem beigazolódt, miszerint zömében a nagyvárosokban élő személyek töltik ki a kérdőívet.

Fontosnak tartottam utána járni, hogy melyik régiókban élnek a válaszadók, illetve honnan töltik ki legtöbben a kérdőívet. A régiók, melyek a vizsgálatom ezen kérdésében szerepeltek: Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Közép-Dunántúl, Észak-Magyarország, Közép-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld. Megjelöltem azokat a megyéket, melyek az adott régiókban találhatóak, ezzel könnyítve a válaszadást.

Legtöbben a Nyugat-Dunántúli régióból töltötték ki a kérdőívet, számszerűen 13 fő. Legkevesebb válasz az Észak-Alföldi kitöltőktől érkezett, 2 fő. Személyes véleményem szerint ez csupán véletlenszerűen alakulhatott így és nem következtethetek ebből semmilyen fontos megállapításra. Azért vélekedem így, mert a kérdőívet némely régióban több, némelyben kevesebb intézménynek küldtem el és több, mint valószínű, hogy nem minden intézmény továbbította a kutatásomat az illetékes szakembereknek. Ezzel tovább csökkentve a számot, mely az egyes régiókban élő kitöltőket illeti.

A következő néhány kérdéssel arra szerettem volna választ kapni, hogy a kitöltők milyen kapcsolatban állnak az állattal-asszisztált intervencióval. Továbbá, hogy a válaszadók, akik pedagógusok vagy gyógypedagógusok milyen régóta vannak a pályán, illetve milyen munkahelyi beosztásban tevékenykednek.

A kitöltők között 32 pedagógus vagy gyógypedagógus, aki valamilyen kapcsolatban áll az állattal-asszisztált intervencióval, 4 válaszadó semmilyen kapcsolatban nem áll, illetve 1 válaszadó gyermeke fejlesztő foglalkozásra jár.

Vizsgálatomból kiderült, hogy a kitöltő, akinek gyermeke fejlesztő foglalkozásra jár, egy édesanya és a válaszai alapján sok hasznos információval gazdagodtam a kutatásomat illetően. A következőkben ezt szeretném bemutatni, erre szeretnék bővebben kitérni.

Az említett személy válaszaiból egyértelműen kiderült, hogy mindenképpen hasznosnak és fontosnak tartja az állattal-asszisztált intervenciót és annak beépítését a mindennapi pedagógiai tevékenységbe. Ő maga is állattartó, macskát tart és számos pozitív hatásról számolt be saját magával és gyermekével kapcsolatban a macska javára írhatóan. A kitöltő hölgy határozottan pozitívan és nagymértékben igaznak értékelte, hogy nyugodtabb a macskája jelenlétében, segíti a stresszoldásban, felelősségre tanítja, türelmesebbnek, boldogabbnak és vidámabbnak érzi magát. Továbbá elűzi a rossz kedvét, kevésbé magányos, mentálisan kiegyensúlyozottabb és egészségügyi szempontból is pozitívan hat rá a társállata jelenléte.

Ezeket a hatásokat mind megjelölte gyermekével kapcsolatban is, de itt már nem csak a macskát illetően, hanem kiterjesztve az állattal-asszisztált intervencióra is. Tapasztalta továbbá, hogy az állat jelenlétében növekszik a gyerekek aktivitása, könnyebben illeszkednek a közösségbe, új kapcsolatokat alakítanak ki az állat hatására. türelmesebbek, figyelmesebbek lesznek. Csökken az agresszió, segíti a gördülékenyebb kommunikációt, az állatok jelenlétében csökken a szorongás, a tanulási-és magatartási problémák mérséklődnek, nő a motiváció és végül, de nem utolsósorban elfogadóbbak a társaikkal.

A fent ismertetett válaszok nagy elégedettséggel töltötték el és megerősítettek abban, amit eddig is gondoltam. Az állatok jelenléte számos pozitív hatással bír mind a felnőttek, mind a gyermekek esetében és érdemes beépíteni akár a hétköznapi életbe saját társállat tartásával. Bármilyen kis állattal való napi kapcsolattartás esetén is tapasztalhatjuk ezeket a hatásokat, de szükség esetén, kiegészítésként, illetve ha nincs lehetőség saját társállat tartására, akkor érdemes lehet igénybe venni az állattal-asszisztált intervenciót.

A kitöltő szülő válasza alapján megtudtam, hogy gyermeke lovas terápiára jár. A terápián ismerkedett meg az édesanya az állattal-asszisztált intervencióval és innen szerzett

további információkat a témával kapcsolatban. Megfogalmazta észrevételeit, benyomásait, miszerint úgy gondolja, hogy meg kell találni a megfelelő állatot a gyermek számára. Véleménye szerint sajátos nevelési igényű gyermek esetén sok külső megsegítést igényel, hogy az ember-állat kapcsolat jól alakuljon. Tapasztalata szerint a különböző állatok jelenlétét más-más szempontból lehet kihasználni terápiás szempontból.

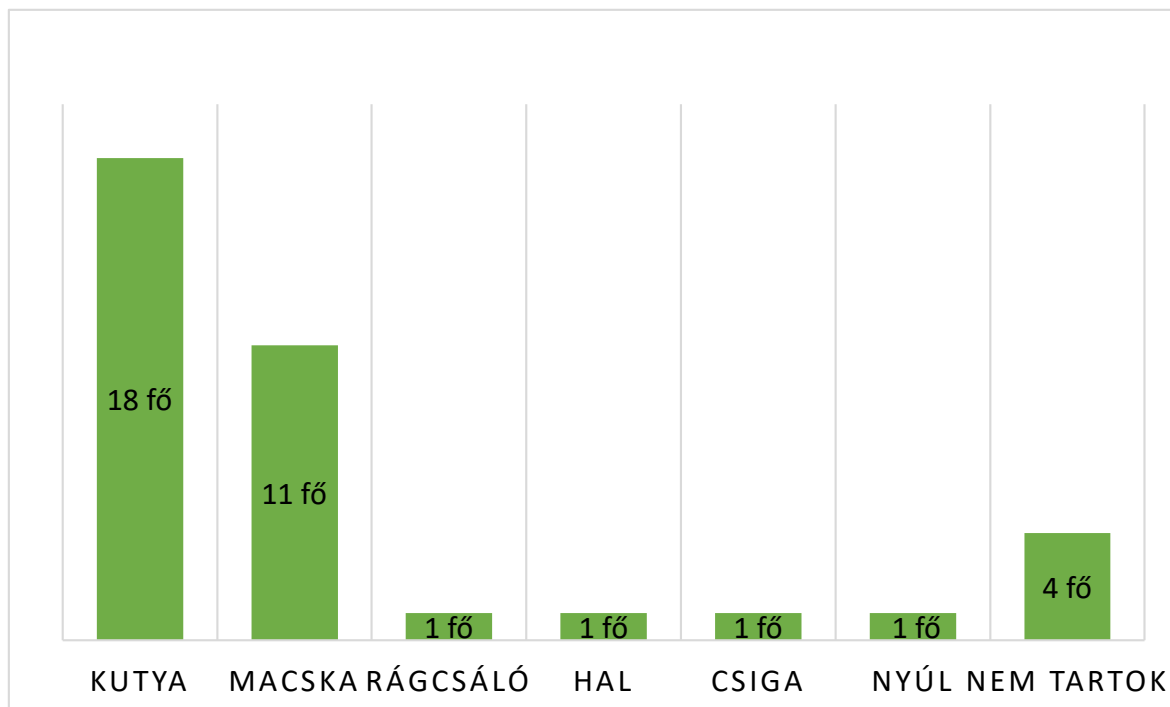
Érdekelt, hogy a kitöltőim, akik pedagógusok vagy gyógypedagógusok mióta vannak a pályán. A válasz magától értetődő lehet az előzőek alapján, miszerint a 40-59 év közötti korosztályból volt a legtöbb válaszadó, viszont lehetségesnek tartottam, hogy vannak köztük olyanok, akik sokáig nem a pedagógia területén tevékenykedtek. Ezt úgy értem, hogy előfordulhat, hogy valaki az egyetem elvégzése után más területre téved és csak évekkel, évtizedekkel később kezdi meg a pedagógus pályát. Az is lehetséges, hogy pedagógusként kezd, majd hosszabb időre más területen dolgozik, majd újra a pedagógia szolgálatába áll. Az ismeretségi körömből van erre személyes példám.

Tehát azt gondolhatjuk, hogy a magasabb korosztály arány miatt, a pedagógus pályán való részvétel is magasabbra tendál, de ez korántsem biztos. Ezért vizsgáltam azt, hogy a kitöltők mióta vannak a pályán. Jelen esetben beigazolódott, amit elsőre gondoltam. A válaszadók közül 14 személy jelölte meg, hogy több, mint 30 éve van a pályán. Ebből arra következtetek, hogy a többség egész eddigi életében a pedagógia pályáján dolgozott és dolgozik ma is.

Ez a felismerés örömmel töltött el, mert gyakran hallani a pályaelhagyó pedagógusokról. Amennyire meg lehet állapítani, úgy tűnik, hogy szerencsés módon a kitöltőim között nem volt jellemző a szakmaváltás.

A munkahelyi beosztást illetően a kitöltő pedagógusok vagy gyógypedagógusok közül 31 személy alkalmazott, 1 középvezető és 2 vezető beosztásban dolgozik. A számok megleptek, hiszen rengeteg intézmény vezetőjének küldtem el a kérdőívet, így arra számítottam, hogy jóval több, magasabb beosztásban dolgozó személytől érkeznek válaszok a kutatásomhoz.

Elmaradhatatlannak tartottam megvizsgálni, hogy a kérdőív kitöltők milyen társállatot tartanak. Ez fontos volt a későbbi kérdések megválaszolásához, hiszen ebből következtetni tudtam, hogy ezek az állatok milyen hatással vannak a válaszadókra a mindennapok során.

2. ábra: A kitöltők társállatai

Forrás: saját szerkesztés

A diagramon jól látható, hogy kiugróan magas a kutyatartók száma a kitöltők között és kissé lemaradva mögötte a macskát tartók számát láthatjuk. Kétség sem férhet hozzá, hogy az egész világon a legelterjedtebb társállatokról van szó. Nem meglepő eredmény, hogy kutatásomban is ez az eredmény született. Talán azért lehet ez így, mert a kutya és a macska azok az állatok, melyekkel a legszorosabb kapcsolatot tudjuk mi emberek kialakítani és a legjobban tudunk velük kommunikációt létrehozni. Érző lények révén szoros kötődés alakulhat ki mind az ember, mind a kutya, macska részéről. Ez a kötődés egy különleges kapcsolat és egy egész életre szóló barátság alapja.

Manapság egyre elterjedtebb különféle kisebb termetű, szőrös állatok tartása, bár a kitöltők között ennek a száma elenyésző. Nyúl, tengerimalac, hörcsög, nyest, patkány, csincsilla, melyek ebbe a kategóriába sorolhatók. Ezekkel a kistermetű állatokkal kevesebb feladat és teendő vár az állattartókra. Általában elkerített területen élnek a lakás valamely pontján, így van lehetőség elszeparálni őket, ha az ember éppen nem ér rá velük foglalkozni. Nem kell őket sétálni vinni, mint egy kutyát és tanításuk sem igényel túl nagy erőfeszítéseket. Azoknak az embereknek javasolt inkább ezeket az állatokat tartani, akik kevesebb időt tudnak kedvencükre szánni, de szeretnének egy társat és megélni az állat okozta pozitív hatásokat.

A válaszadók között egy személy tart halat és egy csigát. Ezeket az állatokat nem nevezzük feltétlenül társállatnak, hiszen nem tudnak különösebb érzelmi kötődést, kapcsolatot kialakítani az emberrel. Az akváriumban tartott állatok, amilyen a hal és a csiga, inkább nevezhetők díszállatnak. Egy szép terrárium tele különleges halakkal a lakás dísze lehet, ezzel örömet okozva az állattartójának.

A válaszadók között 4 személy nem tart társállatot. Ennek számos oka lehet, viszont erre nem tértem ki a kutatásomban, így nem tudok következtetéseket levonni. Véleményem szerint érdekes lenne egy újabb kutatásban utána járni, hogy aki nem tart állatot, annak milyen okai vannak.

Vizsgálatom során arra is kíváncsi voltam, hogy a kitöltők, akik tartanak társállatot, milyen célból teszik ezt. Kiderült, hogy szinte mindenki társaként tart állatot és családtagként tekint rá. A mai világban ez gyakori jelenségnek számít, például az emberek előszeretettel alszanak a kutyájukkal, macskájukkal vagy viszik őket magukkal a nyaralásra. Együtt esznek az állatokkal vagy épp együtt mennek bevásárolni. Előfordul, hogy felöltöztetik az állatokat, külön szobát kapnak, ami kimondottan nekik van berendezve.

Úgy gondolom ezt mindenkinek szíve joga eldönteni, hogy hogyan él együtt a társállatával és mennyire engedi be a személyes életterébe. Ez egyéni döntés, illetve családon belül érdemes kompromisszumot kötni, hogy mindenki igényeinek megfelelően az állattal való együttélés minősége.

Válaszadóim között egy személy jelölte meg, hogy amellet, hogy társaként tekint állatára, nem csak e célból, hanem területvédelem miatt, házőrzőként is szolgál. Érdekes lehet ennek is utána járni, hogy ez hogyan valósul meg a gyakorlatban. El tudom képzelni, hogy napközben, amikor a család nincs otthon, a kutya a kertben van és „őrzi a házat”. Amikor viszont a család otthon van, a kutya is a házban tartózkodik és úgy él velük, mint egy igazi családtag.

Egy olyan válasz érkezett, hogy valamilyen haszon miatt tart társállatot a kitöltő. Kutatásomban utána tudtam járni, hogy az említett válaszadó macskatartó személy. Ebben az esetben arra következtethetünk, hogy hasonlóan a kutyához, a macska az udvarban, egérfogó szerepben, illetve a lakásban, családtag szerepben is funkcionál.

Egy kitöltőtől kaptam olyan választ, hogy társaként tartja állatát és az iskolában, ahol dolgozik állat-asszisztált terápiát végez 2013 óta. A válaszadó gyógypedagógus kutyatartó személy és kutyás terápiával foglalkozik. Az állattal-asszisztált intervencióval, illetve saját terápiás foglalkozásával kapcsolatban fontosnak tartotta megemlíteni, hogy a gyermekek szinte

kivétel nélkül szeretik ezt a tevékenységet és fejlesztő hatással van rájuk a kutya jelenléte, illetve maga a terápiás óra is.

Ebben a helyzetben, ha a szakember saját kutyával dolgozik elengedhetetlen, hogy az állat a társa, legjobb barátja legyen. Az egymásra hangolódás és a szoros kapcsolat kialakítása szempontjából a gyógypedagógus életének szerves részét képezi a kutyája. Minden idejüket együtt töltik, így alakítva egy harmonikus és jól működő, együttműködésen alapuló munkát az állat-asszisztált foglalkozások során. A kutya kiismeri a gazdája minden mozzanatát a mindennapi tevékenységek során, ami hozzájárul a terápia sikerességéhez is.

A következőkben ismertetem, hogy a kitöltőkre milyen hatással van a társállatuk, illetve milyen mértékben tapasztalták az egyes hatásokat velük kapcsolatban.

Számos megállapítást megadtam a kérdőívemben, melyet a feldolgozott szakirodalmak alapján állítottam össze. Már korábban kutatót és igaznak vélt, releváns hatásokat igyekeztem beépíteni a kérdőív ezen részébe. Ezzel egyfajta megerősítést vártam a korábbi kutatások eredményét illetően. Ebből következtethetünk arra, hogy mennyire egyezik a szakirodalomban, a tudományos kutatásokban szereplő és a kitöltőim által tapasztalt hatások pozitív, illetve negatív oldala.

Társállatok hatása a kitöltőkre

	egyáltalán nem	kevésbé	átlagosan	jellemzően	nagyon
nyugodtabb vagyok	-	-	5 fő	15 fő	17 fő
segít a stresszoldásban	-	1 fő	1 fő	12 fő	23 fő
fittebb vagyok	2 fő	2 fő	15 fő	8 fő	10 fő
jobb a szociális életem, könnyebben teremtek kapcsolatot	2 fő	4 fő	14 fő	8 fő	9 fő
felelősségre tanít	-	-	2 fő	8 fő	27 fő
türelmesebb vagyok		1 fő	10 fő	13 fő	13 fő
elúzi a rossz kedvemet	-	-	3 fő	10 fő	24 fő
boldogabbnak, vidámabbnak érzem magam	-	1 fő	2 fő	11 fő	23 fő
egészségügyi szempontból pozitívan hat rám	1 fő	1 fő	7 fő	15 fő	13 fő
kevésbé vagyok magányos	2 fő	2 fő	2 fő	10 fő	21 fő
mentálisan kiegyensúlyozottabbnak érzem magam	1 fő	3 fő	4 fő	16 fő	13 fő
könnyebben kezelem az indulataimat	1 fő	2 fő	14 fő	13 fő	12 fő

1. táblázat: Társállatok hatása a kitöltőkre

Forrás: saját szerkesztés

A táblázatban jól látható, hogy a kitöltők jelentős részére jellemző, illetve nagyon igaz, hogy nyugodtabb az állata jelenlétében. Olyan válasz nem is érkezett, melyből azt állapíthatnánk meg, hogy nincs rá nyugtató hatással a társállata.

A válaszadókról elmondhatjuk, hogy a többséget segíti a stresszoldásban, a stresszes helyzetek kezelésében az állata jelenléte. Csupán egy-egy olyan válasz érkezett, hogy kevésbé, vagy nem érzékelik ezt a hatást a társállatuk mellett. Egy hal vagy egy csiga esetén könnyen elképzelhető, hogy a kevésbé szoros kötelék miatt nem tudja az állatartóban csökkenteni a stressz érzését.

A kitöltők többsége átlagosnak ítélte azt a megállapítást, hogy fittebb az állata hatására. Ez nagyban függ attól, hogy az illető milyen állatot tart. Egy kutya naponta több hosszú sétát igényel, így a kutyatartó is állandó mozgásban van és sokat sétál. Egy kizárólag lakásban tartott állat esetén, amilyen egy benti macska, nyúl vagy kisebb rágcsáló ez nem valósulhat meg, hiszen ezekkel az állatokkal nem tesznek sétákat.

A jobb szociális élet, a kapcsolatteremtés esetén is lényeges, hogy az egyén milyen állatot tart. A legtöbben átlagosnak ítélték, tehát valamilyen szinten hatással van az állat a szociális életre és könnyebben alakítanak kapcsolatot az állat révén. Legyen ez egy kutyasétáltatóban, ahol a kutyatartók könnyen beszélgetésbe elegyednek, amíg a kutyájuk játszik. Léteznek különféle online csoportok, ahol az állatartók tarthatják egymással a kapcsolatot. Továbbá gyakran kerülnek megrendezésre különféle események az állatartók számára, ahol új embereket ismerhetnek meg.

Egyértelműen kijelenthető, hogy a kitöltők jelentős részét felelősségre tanítja a társállata. 27 válaszadó nagymértékben tapasztalja ezt a hatást. Egy állat tartása közel akkora felelősséggel jár, mint egy gyermek. Nagyon át kell gondolni mielőtt állattartásra adjuk a fejünket, hiszen 10-20 évig gondoskodnunk kell róla. Sajnos gyakran előfordul, hogy egyesek meggondolatlanul döntenek állat mellett és elhanyagolják vagy tovább adnak rajta, esetleg rosszabb esetben az utcára is kerül az állat. Fontos, hogy mindenki érezze ennek a súlyát. Örömmel konstatáltam, hogy a válaszadóim felelősséget tanulnak a társállatuktól.

A táblázat értékei alapján elmondható, hogy a kitöltőkre jellemző, hogy türelmesebbek az állatuk hatására. Erre nagy szükség is van, ha valaki állatot tart, hiszen jól tudjuk, hogy adódhatnak problémás helyzetek az állatokkal kapcsolatban. Ezeket nyugodtan és nagy türelemmel kell kezelni, így keresve megoldást a kialakult helyzetre.

24 válaszadó nagymértékben tapasztalja, hogy elüzi a rossz kedvüket és vidámabbnak, boldogabbnak érzik magukat, ha velük van kedvencük.

Egészségügyi szempontok lehetnek lelki vagy testi betegségek. A táblázat értékei szemléltetik, hogy a kérdőív kitöltők tapasztaltak pozitív hatásokat ezen a téren az állatukkal kapcsolatban. Számos példa eszembe jut ennek vonatkozásában. Egy lábát tört ember, aki otthonfekvésre kényszerül macskája társaságában, hamarabb felépülhet, mint az, aki nem tart társállatot. Ennek az az oka, hogy jó érzéssel és pozitív hozzáállással erősíti egy bújós, támogató kedvenc. Nagyobb a motiváció és felépülésre való igény, hiszen tudja az illető, hogy gondoznia kell állatát és nem hagyhatja el magát. Ugyanez elmondható egy vírusos megbetegedés esetén is. Az együttérzést mutató, szeretetet sugárzó állat pozitív energiákat sugároz az állattartó felé és a gyógyulás rövidebb időbe telik.

Magasan kiugró értéket mutat az a megállapítás, miszerint kevésbé érzik magukat magányosnak a válaszadók az állat hatására. Végére is ezért tartunk társállatokat. Amennyiben valaki egyedül él ez különösen érvényesülni látszik és hatványozottan kifejti a hatását az emberre. Egy-egy személy jelölte csupán, hogy nem igazán, vagy kevésbé érzi igaznak ezt az állítást és nem kevésbé magányosabb az állata jelenléte miatt. Ez lehet abból adódóan is, hogy állattal és állat nélkül sem érzi magát magányosnak, vagy egyszerűen csak nincs ilyen hatással rá az állat.

A pozitív gondolatok, a lelki béke, a mentális egészség nagyon fontos minden ember életében, amit a harmonikus élethez meg kell teremteni. Erre tökéletes választás lehet egy társállat, amit a kitöltők is hasonlóan tapasztalnak. Legtöbben pozitívan értékelték a megállapítást, jellemző a válaszadók nagy részére, hogy mentálisan kiegyensúlyozottabbnak érzik magukat állatuk hatására.

Az indulatkezelést illetően nem kaptam ilyen kiugróan pozitív képet. A válaszadók közül legtöbben csupán átlagos mértékben tapasztalták, hogy könnyebben kezelik az indulataikat. Az átlagostól néhányval kevesebben jelölték, hogy jellemző vagy nagyon nagymértékben igaz ez a megállapítás az állatuk javára írhatóan.

A válaszadók társállataival kapcsolatban szeretném megemlíteni, hogy kérdőívemből az is kiderült számomra, hogy szinte nem volt olyan személy a kitöltők között, akire ne lett volna valamilyen hatással az állata a fent említettek közül.

Eddig az állatok okozta hatásokról számoltam be, amit a kitöltők tapasztaltak. A továbbiakban az állattal-asszisztált intervencióval kapcsolatos véleményeket, benyomásokat szeretném ismertetni, amit a válaszadók megosztottak velem a kérdőív kitöltése során.

Véleményem szerint az állattal-asszisztált intervenciót nem ismeri mindenki, főleg olyanok, akiknek nincs a környezetében olyan személy, aki kapcsolatban áll a témával. Aki pedagógus, gyógypedagógus biztosan ismeri, esetleg kifejezetten jártas is ezen a területen. Érdekelt, hogy a kitöltők honnan hallottak először az állattal-asszisztált intervencióról. Többen az interneten, szakirodalmakban olvastak róla, közösségi oldalakon vagy a médiában hallották híret. Gyakori válasz volt, hogy tanulmányaik során, az egyetemen töltött évek alatt volt lehetősége a kitöltőknek betekintést nyerni a témába. Számos intézményben működik e terápia, ahol a kitöltők dolgoznak, így mélyrehatóbban megismerkedhettek vele. A válaszadók ismerősöktől, barátoktól és kollégáktól is hallottak az állattal-asszisztált intervencióról. Folyóiratokból, tanulmányokból informálódtak és előadásokon is gyakran felmerül a téma.

Az édesanya, akinek a gyermeke lovas terápiára jár, a gyógypedagógiai iskolában hallott az állattal-asszisztált intervencióról, ahova a gyerek jár. Itt a lehetőség is adott a tanulónak a terápián való részvételre.

A válaszadóim közül mindenki hasznosnak tartja az állattal-asszisztált intervenciót. Egy személy kivételével mindenki más fontosnak tartja beépíteni a mindennapi pedagógiai tevékenységbe az állatokat és kihasználni jótékony hatásukat a gyermekekre nézve. Vizsgálatomban erre is kitértem és a következőkben ismertetni fogom.

Tipikus fejlődésmentű tanulók, egyének esetén is hatékonynak tartják az állattal-asszisztált intervenció alkalmazását a kérdőív kitöltői.

További néhány kérdéssel azt kutattam, hogy mit gondolnak a válaszadók az osztályban elhelyezett háziállatok hatásáról, melyet a tanulók gondolnak és aktív résztvevői az óráknak különféle feladatok kapcsán.

Szakedolgozatomban korábban már bemutattam ehhez hasonló vizsgálatokat, kutatásokat. Ezekhez a szakemberek teknőst, aranyhörcsögöt, nyulat, illetve kutyát használtak. Ezek az állatok ki voltak képezve, felkészítették őket a rájuk váró feladatra a gyermekekkel.

Arra voltam kíváncsi, hogy a kitöltőim mit gondolnak, mit tapasztaltak ezzel kapcsolatban. A válaszaik alapján következtethetek arra, hogy a szakemberek hogyan vélekednek az osztályban elhelyezett állatokról és azok hatásáról a gyerekekre nézve.

Osztályteremben elhelyezett társállatok

	egyáltalán nem	kevésbé	átlagosan	jellemzően	nagyon
a gyerekek nyugodtabbak lesznek	-	1 fő	9 fő	17 fő	10 fő
oldhatja a stresszt	-	-	6 fő	18 fő	13 fő
aktívabbá válnak a gyerekek	-	1 fő	5 fő	18 fő	13 fő
elterelheti a figyelmét a tananyagról	8 fő	9 fő	15 fő	4 fő	1 fő
könnyebben alakíthatnak ki kapcsolatokat	-	1 fő	11 fő	14 fő	11 fő
elszeparálódhatnak másoktól	22 fő	12 fő	1 fő	1 fő	1 fő
felelősségteljesebbé válhatnak	-	1 fő	1 fő	1 fő	27 fő
a gondozási feladatok megterhelők lehetnek	21 fő	8 fő	6 fő	-	2 fő
figyelmesebbé válhatnak az állatokkal és másokkal	-	1 fő	2 fő	11 fő	23 fő
a depressziós tünetek csökkenhetnek		2 fő	6 fő	17 fő	12 fő
jobb kedvűek lehetnek	-	-	4 fő	11 fő	22 fő
egészségi állapotuk javulhat		4 fő	13 fő	12 fő	8 fő
elkaphatnak valamit az állatoktól	22 fő	11 fő	2 fő	-	2 fő
segítheti a kommunikációt	-	-	3 fő	23 fő	11 fő
motiváló hatással lehet az iskolai teljesítményre	-	-	7 fő	16 fő	14 fő
oldhatja a szorongást	-	-	4 fő	18 fő	15 fő
agressziót válthat ki	22 fő	12 fő	2 fő	1 fő	-
konfliktust okozhat	13 fő	13 fő	7 fő	4 fő	-
az állatokra megterhelő hatással lehet az állatok jelenléte	1 fő	7 fő	18 fő	8 fő	3 fő
családi problémát okozhat	8 fő	10 fő	14 fő	5 fő	-

2. táblázat: Osztályban elhelyezett társállatok

Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívet kitöltők nagy többsége pozitívan értékelte és úgy gondolják, hogy a gyerekek nyugodtabbak lesznek az állatok hatására. Ezt számos kutatás is vizsgálta és hasonló eredmények születtek, tehát azt tapasztalták, hogy az iskolában a tanulók nyugodtabban viselkedtek, ha állatok voltak a közelükben.

A táblázatban jól láthatjuk, hogy a stresszoldásról is úgy vélekedtek a válaszadók, hogy jellemző és nagyon igaz ez a megállapítás. Gondolhatunk saját példára is, egy vizsgahelyzetre, amikor eléggé stresszesek vagyunk. Kit ne nyugtatna le legalább egy kicsit is, ha egy szőrös kis állatot simogathatna, amíg a sorra kerül a vizsgán?

A gyerekek a tanórák alatt ellustulhatnak és előfordulnak, hogy kisebb mértékben vesznek részt a feladatokban és csökken az aktivitásuk. A kitöltők válaszai alapján megállapíthatjuk, hogy az osztályteremben lévő állatok jelenléte pozitívan hat a gyermekek órai aktivitására. Csupán néhányan értékelték kevésbé jellemzőnek ezt a megállapítást. Jánosi Eszter és Molnár Marcell kutatásában is arra a következtetésre jutottak a kutatók, hogy ha a gyermekek jutalomként foglalkozhatnak az állattal, akkor ezzel párhuzamosan az aktivitási szint is növekszik. A korábban kevésbé aktív tanulók is pozitív változást mutathatnak ebben a tekintetben az állatok hatására.

A következő megállapítás kissé megosztóbbnak bizonyult. Legtöbben se pozitívan, se negatívan nem vélekedtek arról, hogy elterelheti a tanulók figyelmét az osztályban elhelyezett állat. Ezt közepesen igaznak ítélték meg, tehát látnak rá relevanciát, hogy elterelődhet a figyelmük, de nem jelentős mértékben.

A válaszadók szavazatai megoszlának, hogy átlagosan, jellemzően vagy nagyon igaznak ítélik meg, hogy könnyebben alakítanak ki kapcsolatokat a gyermekek a társaikkal az osztályban elhelyezett állatok hatása miatt. A közös munka, illetve játék az állattal, melyben több gyerek is részt vesz közelebb hozhatja az osztálytársakat, jobban megismerhetik egymást. Eddigi kutatásom és ismereteim miatt lehetségesnek tartom, hogy olyan tanulók, akik az állat jelenléte előtt nem kommunikáltak egymással, kapcsolatot alakítanak ki az állattal való közös tevékenységek alatt.

Az elszeparálódásra való megállapításomat egyértelműen negatívan értékelték a válaszadók, tehát egyáltalán nem, illetve kevésbé tartják igaznak, hogy a gyermekek elszeparálódhatnak másoktól az osztályban elhelyezett állatok miatt.

Ahogy azt a kitöltők saját magukkal kapcsolatban is jellemzőnek gondolták, hogy a társállatok felelősségre tanítanak, úgy azt is nagyon jellemzőnek ítélték meg, hogy a gyermekek felelősségteljesebbé válhatnak az osztályteremben tartott társállatok hatására.

A megkérdezettek többsége úgy vélte, hogy az állatokkal kapcsolatos gondozási feladatok egyáltalán nem megterhelők a tanulók számára. Néhányan voltak olyanok, akik kissé megterhelőnek gondolták, illetve ketten akik nagyon. Személyes véleményem szerint az általános iskoláskorú gyermekeknek már nem okozhat gondot az állatok ellátása. Némi felnőtt támogatással és segítséggel könnyedén megbirkózhatnak a feladattal.

A figyelmesség nagyon fontos emberi tulajdonság, hiszen a közösségbe való beilleszkedéshez és a valahova tartozáshoz elengedhetetlen készségről beszélünk. Ezt egészen kis kortól elkezdhetjük tanítani a gyermekeknek a mindennapi tevékenységek során. Az iskolában is törekednie kell a pedagógusoknak, hogy erősítsék a gyermekekben, hogy udvariasak és előzékenyek legyenek a társaikkal. A kitöltők igen nagy része úgy gondolta, hogy az állatok hatására figyelmesebbé válhatnak a gyerekek nem csak másokkal, de az állatokkal szemben is. Jó példa erre, hogy mivel az állatok többsége nem szereti a zajt, a gyerekekben ez tudatosul és ennek hatására csendre intik egymást. Ezzel kedvezve az állatnak egy kellemesebb, nyugodtabb légkört kialakítani számára.

A depressziós tüneteket mutató gyermekek esetén számos kutatás kimutatta, hogy ezek csökkenhetnek abban az esetben, ha a gyereket rendszeresen állatok veszik körbe. Ez már csupán simogatás hatására is érvényesül, de tovább javíthatunk a helyzeten állattal-asszisztált intervencióval vagy az osztályban elhelyezett társállatok jelenlétével. Nem meglepő, hogy a kitöltők is teljes mértékben igaznak vélték a megállapítást. Lehetséges, hogy jártasak a témában és olvastak ilyen kutatásokat vagy saját maguk is tapasztalták. Esetlegesen, aki saját magán is tapasztal hasonlókat az állatok hatására, nagy valószínűséggel úgy hiszi, hogy gyermekek esetén is működhet a depresszió oldása az állattal-asszisztált intervenció alkalmazásával.

Pozitívan ítélték meg a válaszadók a gyermekek kedvét illető megállapítást. Nem érkezett egy olyan válasz sem, miszerint az állatok hatására kevésbe vagy egyáltalán nem lehetnek jobb kedvűek a tanulók. Gondoljunk csak bele, milyen gyakran mosolyogtatnak meg minket az állatok. Abban az időben, amit velük töltünk elfelejtjük az összes problémánkat és vigaszra lelünk a társaságunkban.

Az egészségi állapot javulása kissé megosztóbb képet mutat, nincsenek kiugró számok. Változóan gondolkodtak erről a kérdőív kitöltői. Legkevesebben gondolták kevésbé igaznak, illetve a legtöbb válasz érkezett arra, hogy átlagosan igaz a megállapítás. Valamivel kevesebben pedig pozitívabbak voltak és jellemzőnek, illetve nagyon igaznak gondolják az állatok egészségi állapotra gyakorolt hatását. Ez az eredmény meglepően érintett, hiszen az állattal-asszisztált intervenció arra törekszik, hogy segítse az embereket minden téren. Ide tartozik mind a testi, mind a lelki egészség is. Csak néhányat említek a sok közül. Olyanok, mint a magas vérnyomás, a stressz csökkentése, sérült, károsodott személyek rehabilitációja. Amennyiben az állattal-asszisztált intervenció ezt a célt is szolgálja, úgy gondolom, hogy az osztályban elhelyezett társállatok is képesek az egészségi állapot javítására.

Érdekelt, hogy a kitöltők mit gondolnak arról, hogy a gyerekek esetleg veszélynek vannak kitéve az állatok miatt különféle betegségeknek, elkaphatnak-e valamit az osztályban

elhelyezett társállatoktól. Ez az eredmény is meglepettséggel töltött el, mert arra számítottam, hogy többen lesznek olyanok, akik jellemzőnek gondolják ezt az állítást. Ennek ellenére a többség úgy gondolta, hogy egyáltalán nem vagy kevésbé tartja valószínűnek, hogy a gyermekek elkaphatnak valamit az állatoktól. Az osztályban elhelyezett állatok esetén a szakemberek kiemelt figyelmet fordítanak az állatok egészségére, a megfelelő higiénias szabályok betartására és a rendszeres védőoltások meglétére. Ezzel minimalizálva a veszélyt és védve mind az állatokat, mind a gyermekeket.

Korábban már ismertettem, hogy mit gondolnak a válaszadók arról, hogy könnyebben alakítanak ki kapcsolatokat másokkal a gyermekek. Ezzel szoros összefüggésben áll az a megállapítás, miszerint az állatok jelenléte segítheti a kommunikációt. Mint azt már említettem, a közös munka, játék az állattal közelebb hozhatja az osztálytársakat, jobban megismerhetik egymást és akaratlanul is kommunikáció jön létre a társak között. Ezt a gondolatot a kitöltők ezen kérdésre adott válaszai is alátámasztják, sokan gondolják jellemzőnek, hogy segítheti a kommunikációt, ha az osztályteremben különféle társállatok élnek és aktív részesei a tanóráknak.

A motiváló hatást is leginkább pozitívan értékelték a válaszadók, bár én kiugróbb mutatót vártam. Az általam tanulmányozott kutatásokban az egyik leginkább hangsúlyozott hatás, amit az állatokkal elértek a gyermekekkel kapcsolatban az a motiváció előmozdítása az iskolai teljesítményekre. Nőtt a motiváció az órai munka során, az aktivitás és a házi feladatok elkészítését illetően is.

Csak úgy, mint a felnőttek esetében is jellemzőnek, illetve nagyon igaznak ítélték meg a válaszadók, hogy az állatok jelenléte oldhatja a szorongást a gyermekekben. Ez nagyon fontos, hiszen a szorongás az iskolai teljesítmények romlását idézi elő és a tanuló lelki egészségét is súlyosan veszélyezteti. Arra következtettek, hogy a kitöltők is úgy vélik, hogy az osztályban elhelyezett társállatok segítenek a szorongás csökkentésében, oldásában és végül annak teljes megszüntetésében is.

Kijelenthetjük, hogy a válaszadók úgy gondolták, hogy az állatok egyáltalán nem vagy kevésbé válhatnak ki agressziót a tanulóknál. 2-3 válasz érkezett arra, hogy átlagosan vagy jellemzőnek vélik ezt az állítást.

Hasonlóan vélekedtek a konfliktussal kapcsolatban. Többen gondolták, hogy az állatok nem okozhatnak konfliktust a gyermekek, esetleg a gyermekek és a pedagógusok között.

Érdekes lehet további kutatásokat végezni azzal kapcsolatban, hogy az állatokra milyen hatással van a gyermekek jelenléte, illetve a foglalkozások mennyire megterhelők számukra. Ezért fontos, hogy azokban az intézményekben dolgozó szakemberek, pedagógusok, ahol az

osztályteremben állatok vannak jól felkészültek legyenek az állat szükségleteit illetően. Továbbá vegyük figyelembe az egyes állatfajok igényeit és ehhez mérten alkalmazkodjanak a foglalkozások a gyermekeket is erre neveljék. A kitöltők nagy része átlagosan igaznak ítélte ezt a pontot. Az előzőek függvénye, hogy mennyire megterhelő az állatoknak a gyerekek jelenléte. Megemlíteném, hogy nagyban függ az állat fajtától is, hiszen egy kisebb termetű menekülő állat, mint amilyen a nyúl is, alapvetően jobban fog félni, mint egy ragadozó állat, amilyen a kutya is.

Családi probléma alatt értem például azt, hogy amennyiben az osztályba állatok kerülnek, előfordulhat, hogy a gyermek otthonra is szeretne és ebből számos probléma, konfliktus alakulhat ki a családban. A kérdőívemben ezt bővebben kifejtettem a kitöltőknek, hogy megértsék, mire szeretnék rávilágítani. A megállapítást inkább nem tartják igaznak, viszont érkeztek olyan szavazatok is, melyből arra gondolhatok, hogy előfordulhat a válaszadók szerint ilyen vagy hasonló helyzet a családban.

A kérdőív kitöltői az állattal-asszisztált intervencióval is hasonlóan gondolkodtak, illetve hasonlókat tapasztaltak, mint az osztályban elhelyezett társállatok esetén. Úgy vélték, hogy nyugodtabbak a gyerekek és jellemzően oldja a stresszt. Növekszik a gyerekek aktivitása és segíti a közösségbe való beilleszkedést. Új kapcsolatokra tehetnek szert és nő a felelősségérzetük nem csak az állatokat illetően, hanem az élet minden területére kiterjedően. Türelmesebbek, hiszen ez az állatok gondozása során is elengedhetetlen és figyelmesebbek is a környezetükkel. Kevésbé jellemző az agresszió, melyet felvált a mosolygás, a nevetés és ez által jobb kedvűek is a gyerekek. Az egészségügyi állapotokban megfigyeltek pozitív változásokat, testi és lelki vonatkozásban egyaránt. A mentális egészséget illetően tapasztaltak pozitív előre lépéseket. Igaznak gondolták, hogy segíti a gördülékenyebb kommunikációt és oldja a gyermekekben lévő esetleges szorongást. Iskolás gyerekek esetén kiemelttem fontos, hogy a kitöltők tapasztalatai szerint csökkentek a tanulási-, és magatartási nehézségek. Motivációs hatásokról is beszámoltak az iskolai területen és elfogadóbbak is a társakkal. A válaszadók közül senki nem gondolta azt, illetve nem tapasztalta, hogy nincs különösebb hatása az állattal-asszisztált intervenciónak.

Fontosnak tartom, hogy ha egy terápia, egy kezelés beválik, abban az esetben ajánljuk is azt a környezetünkben élőknek. Ezzel nem csak a segítségre szoruló személynek segítünk, hanem népszerűsíthetjük is az adott terápiát, minél több emberhez eljuttatva azt. Végére is, az ajánlások révén válik valami elterjedtté, melynek hatására egyre többen tapasztalhatják meg esetünkben az állattal-asszisztált intervenció eddig bemutatott számos pozitív előnyét. Kitöltőimtől megkérdeztem, hogy előfordult-e már, hogy ajánlották valakinek az állattal-

asszisztált intervenciót. A válaszadók majdnem fele jelölte, hogy többször is, többen jelölték, hogy előfordult már és kevesebben, hogy nem volt még ilyenre példa.

A pozitív értékelések és tapasztalatok alapján nem gondolom, hogy azért nem ajánlották az állattal-asszisztált intervenciót, mert nem voltak elégedettek a terápiával. Sokkal inkább tartom valószínűnek, hogy nincs a környezetükben olyan személy, akinek szükséges lenne a foglalkozás alkalmazása.

Fontosnak tartottam néhány véleményt, észrevételt, benyomást idézni, amit a kérdőív kitöltői fogalmaztak meg és osztottak meg velem az állattal-asszisztált intervenció kapcsán. Rendkívül érdekes lehet ezeket olvasni és betekintést nyerni abba, hogy milyen személyes tapasztalatokkal rendelkeznek a kitöltők.

„Véleményem szerint az állatok segítségével olyan zárkózott, vagy magatartás problémákkal küzdő gyermekekhez is közelebb kerülhetünk, akik egyébként csak nagyon nehezen, vagy hosszú idő után nyílnak meg.”

„Véleményem szerint a gyerekeknek sokszor segít az állattal-asszisztált intervenció: Én személyesen kutyás terápiás foglalkozáson vettem részt, ami nagyon pozitív hatással van a gyermekekre. Szülők elmondásai alapján a lovas terápia is jó hatással van gyermekük fejlődésére. Rengeteg fejlesztés közül lehet választani, az állat közelsége megnyugtatja őket és jobban teljesítenek.”

„Túlnyomó részt pozitív hatás. Elenyésző az, amikor közömbösséget vált ki. Nagyon hasznos a jelenlétük az állatoknak. Nemcsak motiváció, hanem nehéz problémák oldására, megoldására is alkalmas.”

„Nagyon pozitív, több területen is fejlődést előmozdító hatással van az értelmi akadályozott gyermekekre. Innovatív, remek terápia.”

„Maga az állat jelenléte hatalmas motiváció lehet a gyerekek számára. Már csak azért részt vesznek a feladatban, hogy egy kis jutalmat adhassanak a társállatnak. Továbbá, egy állat simogatása, puha bundájának érzete bizonyítottan stresszoldó hatású.”

„2013 óta csinálom az iskolánkban. A gyerekek szinte kivétel nélkül szeretik ezt a tevékenységet és fejlesztő hatással van rájuk.”

„Ebben a kérdőívben minden benne van, amit fontosnak tartok ezzel kapcsolatban.”

„Amíg valakinek, akár gyermeknek, felnőttnek nincs érzelmi kapcsolata állattal, lelke egy része mélyen alszik.”

„Értelmileg akadályozott gyermekek osztályfőnöke vagyok. Az első osztályban volt a csoportomban egy tanuló, aki viselkedési problémákkal érkezett. Az első kutyás terápiás foglalkozáson a kutya irányába nem megfelelő viselkedést tanúsított. Egy idő elteltével ez teljesen megszűnt. A foglalkozásokon pozitív javulást észleltünk, melyet az osztályban is lehetett érzékelni. Felnőttekkel, társakkal megfelelő magatartást kezdett tanúsítani. Szüleinek is beszámoltunk erről a pozitív változásról és mivel családi házban élnek, kapott egy kutyát. Jelenleg 8. osztályosok vagyunk, megtanult az eltelt időszakban felelősséget vállalni kutyájáért. A kutyás terápiás foglalkozásokon nagy örömmel vesz részt.”

„Úgy gondolom, Magyarországon nincs meg a kultúrája és a feltétele annak, hogy saját állatot tartsanak az iskolában, de jó lenne, ha minél többen kipróbálnák. Ha egy évben kétszer behoznak egy kutyát az iskolába, annak nem igazán van releváns hatása.”

„Magam is tartok állattal-asszisztált foglalkozásokat, ahol a gyerekek imádják az ilyen tanórákat, észre sem veszik és játszva tanulnak meg dolgokat miközben nevetnek, mókáznak. Csak a képzelet szab határt mennyi órát lehet "kutyásítani".”

„Jó lenne anyagi támogatást tálalni a közoktatásban hogy minél több helyre eljusson ez az állattal-asszisztált intervenció.”

Az idézetekkel szerettem volna személyesebbé tenni és közelebb hozni az olvasókhoz a kitöltők véleményét, tapasztalatait és élményeit az állattal-asszisztált intervencióval kapcsolatban. A módszer további elterjedésében és szélesebb körben való alkalmazásában a személyes, szájról-szájra terjedő ajánlásokban rejlik a megoldás egyik lehetősége.

4. Kutatási kérdések megválaszolása

Milyen hatással van a háziállat jelenléte a válaszadókra?

A válaszadók saját magukkal kapcsolatban is hasonló hatásokat tapasztaltak, mint az állattal-asszisztált intervencióban részt vevő gyermekek esetén. Nyugodtabbnak érzik magukat az állat jelenlétében, segíti őket a stresszoldásban, felelősségre és türelemre tanítja őket. Elűzi a rossz kedvüket, boldogabbnak és vidámabbnak az állat társaságában. Kevésbé érzik magukat magányosnak és mentálisan is kiegyensúlyozottabbak.

Mit tapasztaltak a válaszadók foglalkozás hatékonyságával kapcsolatban az állattal-asszisztált intervenciót illetően?

A beérkezett válaszok alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a válaszadók szerint pozitív hatással van az egész személyiségre az állattal-asszisztált intervenció. Hatásosnak tartják többek között zárkózott, magatartás problémákkal küzdő gyermekek esetén. Az állat közelsége nyugtatóan hat az értelmileg akadályozott gyerekekre is. Motiválhatóbbak, erősödik a figyelem, stresszoldó és segít a szociális képességek fejlesztésében. Oldottabb légkör alakul ki, felszabadultabbak a terápia alatt, a gyerekek jó kedvűek és szívesen dolgoznak az állat társaságában. A gyerekek várják a foglalkozásokat és gyakran van sikerélményük.

Továbbá, olyan tapasztalatokat osztottak meg velem a kitöltők, miszerint a gyermekek nyugodtabbak, aktívabbak, felelősségteljesebbek, türelmesebbek lettek a foglalkozások hatására. Csökkent az agresszió, segített a gördülékenyebb kommunikációban, a tanulási-, és magatartási nehézségek mérséklődtek.

Milyen élményeik voltak az állattal-asszisztált intervencióval kapcsolatban?

Számos pozitív élményben volt része a kitöltőknek. Egy pedagógus arról számolt be, hogy egy nagyon zárkózott gyermek megnyílt és közelebb kerülhetett hozzá az állat segítségével. A gyermekeket illetően jobb teljesítményekről számoltak be a válaszadók az élet minden területére kiterjedően. Autizmus spektrum zavarral élő gyermek esetén pozitív változásokat értek el a mozgásnevelésben az állattal-asszisztált intervenció foglalkozások alatt. A gyermek utánozta a kutyát, átkúszott utána az alagúton, amit előtte sosem tett.

Negatív hatásokról elenyésző információim vannak, a válaszadók tapasztalatai inkább pozitívak voltak. Az imént említett gyermek annak ellenére, hogy utánozta a kutyát és fejlesztő hatással volt a mozgására, tartott az állattól, nem közeledett hozzá és nem merte megsimogatni.

Mit gondolnak a válaszadók, mindenki számára megfelelő lehet állattal-asszisztált intervenciót alkalmazni?

A válaszadók saját magukon tapasztalt hatások megerősítettek abban, hogy mindenki esetén hasznos lehet alkalmazni az állattal-asszisztált intervenciót és kihasználni annak jótékony hatásait. Ilyen terület a stresszoldás, szorongásoldás, kommunikáció, társas kapcsolatok teremtése, motiváció, figyelem, figyelmesség, elfogadás, agressziókezelés, tanulási-és magatartási nehézségek, általános egészségügyi állapot és aktivitás. Tipikus fejlődésmentű egyének esetén ezek az állapotok mind fennállhatnak, így mindenképpen érdemes esetükben is alkalmazni a terápiát.

Erre a kérdésemre pozitív válaszok érkeztek, a válaszadók teljes egésze úgy gondolta, hogy mindenki számára előnyös és hasznos lehet az állattal-asszisztált intervenció alkalmazása.

Hogyan állnak a szülők az állattal-asszisztált intervencióhoz a gyermekükkel kapcsolatban?

A kérdőívet kitöltő szülők száma elenyésző a pedagógusokhoz képest, viszont ez a néhány szülő határozottan pozitív élményekről, tapasztalatokról számolt be. Úgy fogalmaztak, hogy az állattal-asszisztált intervenciót élményként élik meg a gyerekek. Különleges köteléket alakítottak ki az állattal, feltétel nélküli elfogadást mutatott, bizalmat adott és játékosságot vitt a gyermekek életébe az állat.

Véleményük szerint több ilyen és hasonló szolgáltatásra lenne szükség minden egyes iskolában, hogy több gyermek részesüljön ebben a csodás, fejlesztő hatással bíró terápiával.

5. Összegzés

Szakedolgozatomat az állattal-asszisztált intervenció témakörében készítettem el. Dolgozatom első részében bemutattam állat-asszisztált terápia történetét és az eljárások hatását az emberekre. A témához kapcsolódó szakirodalmakból dolgoztam és jártam utána a legfontosabb információknak.

Következőkben az állattal-asszisztált intervenció alkalmazásának területeit kutattam fel és mutattam be részletesen. Számos területen használják és sikeresen alkalmazzák ezt a fajta szolgáltatást és szerettem volna rávilágítani, hogy milyen sokszínű a gyógypedagógia ezen ága.

Szűkítve a kört, a következő részben a pedagógia vonatkozásában kutattam szakirodalmak és hasznos információk után az állat-asszisztált intervenciót illetően.

Bemutattam a pedagógiai fejlesztés lehetőségeinek tárházát, amit az állatok segítségével kiaknázhatunk sérült, de akár tipikus fejlődésmenetű egyének esetén is.

Kutatások bemutatásával igyekeztem gyakorlati példákat hozni és szakemberek által, tudományosan végzett vizsgálatokkal alátámasztani a szakirodalmakban olvasottakat. Az akkori nevén ismert Kaposvári Egyetem kutatói is végeztek állattal-asszisztált intervenciók foglalkozásokat, mégpedig osztályteremben elhelyezett társállatokkal. Így tettem személyesebbé, hiszen volt szerencsém személyes beszámolót hallani a kutatóktól a vizsgálatról a Kaposvári Egyetem hallgatójaként.

Röviden bemutattam, hogy milyen oktatási lehetőségek vannak, ha valaki érdeklődik a téma iránt és szeretné az állattal-asszisztált intervenció területén tovább képezni magát, elhelyezkedni.

Szakedolgozatom második részében az általam készült kérdőív eredményeit mutattam be a beérkezett válaszok alapján. Mindenek előtt beszámoltam a személyes kapcsolatmról az állatokról és megfogalmaztam, hogy miért ezt a témát választottam a dolgozatomhoz. Kifejtettem a célkitűzésemet, amit a kutatás végére vártam, illetve amit szerettem volna megtudni.

Részletesen kifejtettem, hogy módszertanilag hogyan épült fel a kutatásom és az eszközökről is szót ejtettem.

Megfogalmaztam a kutatási kérdéseimet, melyre választ szerettem volna kapni a kutatásom végére.

Ezt követte a vizsgálat részletes bemutatása, elemzése és értékelése a beérkezett válaszok alapján. A könnyebb érthetőség miatt igyekeztem szemléletessé tenni szakdolgozatomat, diagramokkal és táblázatokkal. A válaszok alapján próbáltam a dolgok mögé látni, elméleteimet is gyakran megfogalmaztam az elemzés során.

A beérkezett válaszok értékelése és a kutatásom elemzése után megválaszoltam a kutatási kérdéseimet, amiket a vizsgálat előtt fogalmaztam meg.

Végül, felsorakoztattam a szakirodalmi listát, ahonnan dolgoztam.

Összességében elégedett vagyok a kutatási eredményekkel, kérdéseimre hasonló válaszokra számítottam. Az elvárásaimat és a megfogalmazott gondolataimat a témával kapcsolatban teljes mértékben alátámasztották a kérdőívemre érkezett válaszok.

Ami kissé csalódottan érintett, hogy nem túl magas a kérdőív elemszáma. Örültem volna, ha sokkal több kitöltő válasza alapján készíthettem volna el a szakdolgozatomat.

Bízom benne, hogy az ilyen és hasonló kutatások eredményeként közelebb kerülhetünk ahhoz az elképzeléshez, hogy sokkal szélesebb körben elérhetővé válik az állattal-asszisztált intervenció a világ minden táján.

Úgy vélem jó ötlet lenne, ha rendszeresen szerveznének olyan rendezvényeket az ország minden táján, ahol az állattal-asszisztált intervenciót népszerűsítik. A médiának is fontos szerepe lehetne ebben. Rengetegen néznek televíziót és használják napi szinten a közösségi médiát. Ezeken a felületeken gyakrabban kellene megjelennie az állattal-asszisztált intervenció lehetőségének, így népszerűsítve és széles körben elterjesztve.

6. Irodalomjegyzék:

1. Bán Anita Katalin, Nagy Dóra: „Bízz bennem, segítetek!”- avagy, a mentálisan sérült gyermekek bizalmának alakulása a terápiás kutya iránt. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 75-84. p
- Fenyvesiné Rozgonyi Eszter, Gelencsérné dr. Bakó Márta: Az állatasszisztált terápia és a figyelem fejlesztésének lehetősége az óvodában. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 33-46. p
- Gyöngyösi Anita, Iváncsik Réka: Az állatasszisztált pedagógia lehetőségei óvodáskorú gyermekeknél. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 17-33. p
- Halász Ágnes, Szalai Katalin: Az állatasszisztált aktivitás lehetőségei a pedagógiai fejlesztésben. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 55-59. p
- Jánosi Eszter, Molnár Marcell: A különböző állatfajok hatásának vizsgálata állatasszisztált pedagógiai foglalkozásokon. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 103-112. p
- Kaczur Brigitta, Takács István: A kutyás terápia alkalmazhatósága a logopédiai dadogás terápiában. In:_. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 85-90 p.
- Marcali-Kiss Rita, Molnár Marcell: A kutyák és gyermekek együttműködésének vizsgálata állatasszisztált pedagógiai foglalkozásokon. In: Kaposvári Gyógypedagógiai Vademecum III. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 61-74. p
- Maróthy Johanna: Határtalan Állatasszisztált intervenciók Németországban. In: Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat 5. évfolyam, 2. szám (2017): Gyermekek és állatok

Pelyva Imre Zoltán, Kresák Réka, Hoffer Zsuzsanna, Szovák Etelka, Dr. Tóth Ákos Levente : Az állat-ember interakciók jótékony hatásáról, különös tekintettel a loasszisztált intervenciókra. In: Alternatív rekreáció. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, 2019.

Takács István: Állatasszisztált tevékenység és gyógyító pedagógia. In: Állatasszisztált pedagógia és terápia. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Könyvtár, 2015. 7-44. p

Internetes források:

Babos Edit: Állatasszisztált terápia. Módszertani előtanulmány óvodáskorú gyerekek kutyával történi fejlesztésére. In: Alkalmazott pszichológia, 2013/3. 59-81 p.

http://ap.elte.hu/wp-content/uploads/2015/07/APA_2013_3_BABOS.pdf

Bánszky Noémi, Kardos Edina, Rózsa Linda, Gerevich József: Az állatok által asszisztált terápia pszichiátriai vonatkozásai. In: Psychiat Hung [online] 2012. 27 (3): 180-190 p.

http://www.gerevichjozsef.hu/uploads/1/1/6/5/11659830/bnszky_s_mtsai_2012.pdf

Dr. Topál József: Az állat-asszisztált terápia rövid története. In: Az állatasszisztált terápia [online] 2013.

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Allatasszisztalt_foglalkozasV2/331az_llatasszisztlt_terpia_rvid_trtnete.html

Pethe Otilia, Tuza Erika, Zana Ágnes: Az állatasszisztált intervenció gyakorlati alkalmazásának hatásai és lehetőségei a palliatív ellátásban. In: Kharon Thanatológiai Szemle [online] 2019/4.: 12-27 p.

https://kharon.hu/docu/2019-4_pethe-allatasszisztalt.pdf

Zsoldos Amanda dr., Sántori Ágnes dr., Zana Ágnes dr.: Az állatasszisztált intervenció hatása gerincvelősérült személyek rehabilitációjában. In: Orvosi Hetilap 2014. 155. évfolyam, 35. szám. 1549-1557. p

http://repo.lib.semmelweis.hu/bitstream/handle/123456789/5511/Allatasszisztalt_intervencio_OH_2014_u.pdf?sequence=1

7. Melléklet – kérdőív

Az állat-asszisztált intervenció hatásai a megkérdezettek körében

A nevem Szemenovics Alexandra. A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem kaposvári Campusának végzős hallgatója vagyok. Szakdolgozatomhoz szeretném kérni a segítségét a kérdőív kitöltésével. Szeretném megvizsgálni az érintett szülők, illetve a pedagógusok/gyógypedagógusok véleményét, tapasztalatait az állat-asszisztált intervencióval kapcsolatban.

Az Ön neve: *

- ☐ nő
- ☐ férfi

Az Ön életkora: *

- ☐ 20-29 év között
- ☐ 30-39 év között
- ☐ 40-49 év között
- ☐ 50-59 között
- ☐ 60 év fölött

Milyen kapcsolatban áll az állat-asszisztált intervencióval? *

- ☐ pedagógus/gyógypedagógus vagyok
- ☐ gyermekem fejlesztő foglalkozásokra jár
- ☐ nem vagyok kapcsolatban

Amennyiben Ön pedagógus/gyógypedagógus, mióta van a pályán?

- ☐ kevesebb, mint 5 éve
- ☐ 5-10 éve
- ☐ 10-20 éve
- ☐ 20-30 éve
- ☐ több, mint 30 éve

Amennyiben Ön pedagógus/gyógypedagógus az Ön munkahelyi beosztása:

- ☐ alkalmazott
- ☐ vezető
- ☐ Egyéb...

Lakóhelye: *

- ☐ nagyváros (100.000 lakos felett)
- ☐ középváros (20.000 – 100.000 lakos)
- ☐ kisváros (5.000 – 20.000 lakos)
- ☐ község (5.000 lakos alatt)
- ☐ falu (200 – 1.000 lakos)

Melyik régióban él? *

- ☐ Közép-Magyarország (Budapest, Pest)
- ☐ Nyugat-Dunántúl (Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala)
- ☐ Közép-Dunántúl (Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém)
- ☐ Dél-Dunántúl (Baranya, Somogy, Tolna)
- ☐ Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád)
- ☐ Észak-Alföld (Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg)
- ☐ Dél-Alföld (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád)

Ön milyen társállatot tart? *

- ☐ kutya
- ☐ macska
- ☐ madár
- ☐ rágcsáló
- ☐ hüllő
- ☐ hal
- ☐ nem tartok társállatot
- ☐ Egyéb...

Milyen célból tart társállatot?

- ☐ társként, szinte családtag
- ☐ házőrzőként, területvédelem miatt
- ☐ valamilyen haszon miatt
- ☐ Egyéb...

Milyen hatással van Önre a társállata? 1-5-ig terjedő skálán értékelje, hogy mennyire tartja igaznak, illetve milyen mértékben tapasztalta!

	egyáltalán nem	kevésbé	átlagosan	jellemzően	nagyon
nyugodtabb va...	☐	☐	☐	☐	☐
segít a stressz...	☐	☐	☐	☐	☐
fittebb vagyok	☐	☐	☐	☐	☐
jobb a szociáli...	☐	☐	☐	☐	☐
felelősségre ta...	☐	☐	☐	☐	☐
türelmesebb va...	☐	☐	☐	☐	☐
elűzi a rossz ke...	☐	☐	☐	☐	☐
boldogabbnak, ...	☐	☐	☐	☐	☐
egészségügyi s...	☐	☐	☐	☐	☐
kevésbé vagy...	☐	☐	☐	☐	☐
mentálisan kie...	☐	☐	☐	☐	☐
könnyebben ke...	☐	☐	☐	☐	☐
nincs különöse...	☐	☐	☐	☐	☐

Honnan hallott az állattal-asszisztált intervencióról? *

Hosszú szöveges válasz

Mit gondol az állattal-asszisztált intervencióról? *

- ☐ Hasznosnak tartom.
- ☐ Nem tartom hasznosnak.
- ☐ Nem tudok véleményt mondani.

Fontosnak tartja beépíteni a mindennapi pedagógiai tevékenységbe az állatokat? *

- ☐ igen
- ☐ nem

Tipikus fejlődésmentű tanulók, egyének esetén is hatékonynak tartja az állattal-asszisztált intervenció alkalmazását? *

- ☐ igen
- ☐ nem
- ☐ nem tudom megítélni

Mit gondol az osztályban elhelyezett háziállatok hatásáról (pl.nyúl), melyet a tanulók gondoznak és aktív résztvevői az óráknak különféle feladatok kapcsán? 1-5-ig terjedő skálán értékelje, hogy mennyire tartja igaznak, illetve milyen mértékben tapasztalta!

	egyáltalán nem	kevésbé	átlagosan	jellemzően	nagyon
a gyerekek nyu...	☐	☐	☐	☐	☐
oldhatja a stres...	☐	☐	☐	☐	☐
aktívabbá válh...	☐	☐	☐	☐	☐
elterelheti a ta...	☐	☐	☐	☐	☐
könnyebben al...	☐	☐	☐	☐	☐
elszeparálódha...	☐	☐	☐	☐	☐
felelősségtelje...	☐	☐	☐	☐	☐
a gondozási fel...	☐	☐	☐	☐	☐
figyelmesebbé ...	☐	☐	☐	☐	☐
depressziós tü...	☐	☐	☐	☐	☐
jobb kedvűek l...	☐	☐	☐	☐	☐
egészségi álla...	☐	☐	☐	☐	☐
elkaphatnak va...	☐	☐	☐	☐	☐
allergiát válthat...	☐	☐	☐	☐	☐
gondot okozha...	☐	☐	☐	☐	☐

nyugodtabb va...	☐	☐	☐	☐	☐
depressziós tü...	☐	☐	☐	☐	☐
jobb kedvűek l...	☐	☐	☐	☐	☐
egészségi álla...	☐	☐	☐	☐	☐
elkaphatnak va...	☐	☐	☐	☐	☐
allergiát válthat...	☐	☐	☐	☐	☐
gondot okozha...	☐	☐	☐	☐	☐
segítheti a kom...	☐	☐	☐	☐	☐
motiváló hatás...	☐	☐	☐	☐	☐
oldhatja a szor...	☐	☐	☐	☐	☐
szorongás növ...	☐	☐	☐	☐	☐
agressziót vált...	☐	☐	☐	☐	☐
konfliktust oko...	☐	☐	☐	☐	☐
az állatokra me...	☐	☐	☐	☐	☐

Amennyiben Ön pedagógus/gyógypedagógus, az Ön munkahelyén van lehetőség állattal-asszisztált foglalkozásokon részt vennie a gyerekeknek?

- ☐ igen
- ☐ nem

Mik a tapasztalatai az állattal-asszisztált intervencióval kapcsolatban? Milyen hatással van a gyerekekre egy állat jelenléte? 1-5-ig terjedő skálán értékelje, hogy mennyire tartja igaznak, illetve milyen mértékben tapasztalta!

	egyáltalán nem	kevésbé	átlagosan	jellemzően	nagyon
nyugodtabbak ...	☐	☐	☐	☐	☐
oldja a stresszt	☐	☐	☐	☐	☐
növekszik a gy...	☐	☐	☐	☐	☐
könnyebben ill...	☐	☐	☐	☐	☐
új kapcsolatok...	☐	☐	☐	☐	☐
nő a felelősség...	☐	☐	☐	☐	☐
türelmesebbek	☐	☐	☐	☐	☐
figyelmesebbe...	☐	☐	☐	☐	☐
kevésbé jellem...	☐	☐	☐	☐	☐
jobb a kedvük	☐	☐	☐	☐	☐
többet mosoly...	☐	☐	☐	☐	☐
javuló tendenci...	☐	☐	☐	☐	☐
pozitívan hat a ...	☐	☐	☐	☐	☐
segíti a gördülé...	☐	☐	☐	☐	☐
oldják a szoron...	☐	☐	☐	☐	☐
tanulási-és ma...	☐	☐	☐	☐	☐

javuló tendenci...	☐	☐	☐	☐	☐
pozitívan hat a ...	☐	☐	☐	☐	☐
segíti a gördülé...	☐	☐	☐	☐	☐
oldják a szoron...	☐	☐	☐	☐	☐
tanulási-és ma...	☐	☐	☐	☐	☐
csökken az agr...	☐	☐	☐	☐	☐
nő a motiváció	☐	☐	☐	☐	☐
elfogadóbbak ...	☐	☐	☐	☐	☐
nincs különöse...	☐	☐	☐	☐	☐

Előfordult, hogy ajánlotta valakinek az állattal-asszisztált terápiát? *

- ☐ igen, többször is
- ☐ igen, előfordult már
- ☐ nem

Kérem fogalmazza meg néhány mondatban az észrevételeit, benyomását, véleményét az állat-asszisztált intervencióval kapcsolatban, amit fontosnak tart megemlíteni! *

Hosszú szöveges válasz

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Szemenovics Alexandra (hallgató Neptun azonosítója: SA4B9R) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kaposvár, 2023. 04. 25.

Gelencsérné Dr. Bakó Márta
Belső konzulens